

OHJEISTUS
VERTAISARVIOINNISTA
OPISKELIJAMODUULISSA

Jutta Rahm ja Venla-Maria Vikström

OHJEISTUS VERTAISARVIOINNISTA OPISKELIJAMODUULISSA

Jutta Rahm ja Venla-Maria Vikström
Opinnäytetyö, syksy 2015
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Hoitotyön suuntautumisvaihtoehto
Sairaanhoitaja (AMK)

TIIVISTELMÄ

Rahm, Jutta & Vikström, Venla-Maria. Ohjeistus vertaisarviointista opiskelijamoduulissa. Helsinki, syksy 2015, 62s., 5 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Hoitotyön koulutusohjelma, Sairaanhoitaja (AMK)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa opiskelijamoduuliin soveltuva väline vertaisarviointiin. Opiskelijamoduuli on ohjatun harjoittelun muoto, joka aktivoi ja tukee opiskelijan oppimista ja ammatillista kehittymistä. Opiskelijamoduuli on opiskelijälähtöisempi kuin perinteinen harjoittelumuoto. Tavoitteena on, että ohjeistus otetaan käyttöön opiskelijamoduuleissa yhtenä arviointimenetelmänä.

Ensimmäinen versio vertaisarvioinnin ohjeistuksesta laadittiin kirjallisuutta ja tutkimustietoa hyödyntämällä. Ensimmäistä versiota testattiin käytännössä opiskelijamoduuliharjoittelussa Kolmiosairaalassa. Vertaisarviointivälineen arviointiaineisto koostui opiskelijoiden kirjallisista palautteista, joissa he arvioivat vertaisarvioinnin hyödyllisyyttä sairaanhoitajaopiskelijan ammatillisessa oppimisessä sekä kehitetyn vertaisarviointiohjeistuksen toimivuutta. Jorvin sairaalan opiskelijamoduulissa opiskelijat arvioivat kirjallisesti toisiansa välirefleksion yhteydessä ja heiltä saatu arviointimateriaali liitettiin vertaisarvioinnin hyödyllisyyden arvioimiseen. Kolmiosairaan ja Jorvin opiskelijamoduuleista saadun palautteen perusteella vertaisarvioinnin menetelmää ja ohjeistusta kehitettiin toimivammaksi.

Opiskelijat kokivat vertaisarviointiin osallistumisen mielenkiintoisena ja mielekkäänä. Vertaisarvioinnin arvioitiin tukeneen ammatillista kehittymistä monilla eri alueilla, kuten itsevarmuuden lisääntymisessä, omien vahvuuksien tunnistamisessa, kriittisessä ajattelussa ja raportointitaidoissa. Opiskelijoiden mukaan vertaisarvioinnin avulla voidaan kehittää työyhteisöä ja parantaa potilasturvallisuutta. Jorvin sairaalan opiskelijamoduulista saadut tulokset vahvistivat Kolmiosairaan opiskelijamoduulista saatuja tuloksia.

Asiasanat: vertaisarviointi, opiskelijamoduuli, itsereflektio, ammatti-identiteetti, kliininen harjoittelu

ABSTRACT

Rahm, Jutta and Vikström, Venla-Maria. Instructions for peer review in clinical education ward. 62p., 5 appendices. Language: Finnish. Helsinki, Autumn 2015. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Nursing. Option in Nursing. Degree: Nurse

The aim of this thesis was to produce a tool for peer review in a clinical education ward. The clinical education ward is a form of clinical practice where the clinical practice has been developed to be a more student focused form of learning environment. The focus of the thesis was that the instructions for peer review will be used as one of the assessment methods in the clinical education ward.

The first version of the instructions for peer review was developed based on theory and it was tested in a clinical education ward in the Meilahti Triangle Hospital. The evaluation material of the peer review tool contains written feedback gathered from the students taking part in the peer review. The students evaluated the usefulness of peer review in the nursing students' vocational learning and the functionality of the developed instructions. In the Jorvi Hospital's clinical education ward students reviewed each other by giving written peer feedback during a mutual discussion. The written peer feedback was linked to the evaluation anonymously. In the feedback students evaluated the usefulness of the peer review in the clinical education ward. The peer review and the instructions were developed more functional with the feedback gathered from the clinical education wards in the Meilahti Triangle Hospital and Jorvi Hospital.

The students experienced participation in the peer review to be interesting and meaningful. They evaluated that the peer review promoted their professional development in many ways, for example by increasing their self-confidence, recognizing their strengths, critical thinking and reporting skills. The students considered that the peer review develops the work community and increases patient safety. The results from the clinical education ward in Jorvi Hospital affirmed the results gotten from the clinical education ward in Meilahti Triangle Hospital.

Keywords: Peer review, clinical education ward, self-reflection, professional identity, clinical practice

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 SAIRAAHOITAJAOPISKELIJOIDEN AMMATILLINEN KEHITTYMINEN	8
2.1 Ammatillinen identiteetti	8
2.2 Kliininen harjoittelu ammatillisen identiteetin kehittämisessä	9
2.2.1 Asenteiden ja oppimisen merkitys sairaanhoitajakoulutuksessa	10
2.2.2 Sairaanhoitajaopiskelijoiden tietotaito-osaaminen	10
3 VERTAISARVIOINTI OPISKELUN VOIMAVARANA	12
3.1 Vertaisarviointi menetelmänä	12
3.2 Vertaisarvioinnin merkitys hoitotyön opiskelussa	15
3.3 Itsereflektio	15
3.4 Suullisen ohjauksen merkitys ohjauksessa	16
4 OPISKELIJAMODUULIN TOIMINTAMALLIN KEHITTÄMISTYÖ	17
4.1 Opiskelijamoduuli kansainvälisesti	17
4.2 Opiskelijamoduuli Suomessa	18
5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	20
6 TOIMINTAYMPÄRISTÖ	21
7 VERTAISARVIOINTIVÄLINEEN KEHITTÄMINEN	22
7.1 Suunnitteluvaihe	24
7.1.1 Suunnitelman laatiminen	24
7.1.2 Kirjallisen ohjeistuksen valmistaminen	25
7.2 Toteutusvaihe	26
7.2.1 Laadullinen tutkimus	27
7.2.2 Tutkimusaineiston hankinta	28
7.2.3 Palautteen analysointi	29
7.3 Kehittämisen- ja viimeistelyvaihe	29
8 VERTAISARVIOINTIOHJEISTUKSEN ARVIOINTI	30

8.1 Vertaisarvioinnin hyöty kliinisessä harjoittelussa	30
8.2 Vertaisarviointiohjeistuksen toimivuus	33
8.3 Jorvin opiskelijamoduulissa toteutettu vertaisarviointi	34
8.3.1 Vertaisarvioinnin palautteet Jorvin opiskelijamoduulissa	34
8.3.2 Jorvin vertaisarvioinnin palautteiden pohdinta	35
8.4 Valmiin ohjeistuksen sisältö	36
9 POHDINTA	38
9.1 Vertaisarviointivälineen kehittämisen arviointi	38
9.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	40
9.3 Ammatillinen kasvu	42
9.4 Opinnäytetyön hyödynnettävyys sekä jatkotutkimusehdotukset	44
LÄHTEET	46
LIITE 1: Arviointilomake	50
LIITE 2: Vertaisarviointivälineen arviointi	54
LIITE 3: Ohjausmateriaali	57
LIITE 4: Ohjeistus (ennen arviointia)	59
LIITE 5: Ohjeistus (lopullinen)	61

1 JOHDANTO

Kliininen harjoittelu on osa kliinistä opetusta, jossa opiskelijat oppivat toimimaan osana moniammatillista tiimiä. Opiskelijat suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat käytännön hoitotyötä pohjautuen hankittuun tietotaito-osaamiseen. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 1.)

Kliinistä harjoittelua on kehitetty opiskelijamoduuliharjoittelumallilla Ruotsissa ja mallin toimivuutta on kokeiltu Suomessa syksystä 2014 lähtien. Opiskelijamoduulimuotoisen harjoittelun tavoitteena on kehittää kliinistä harjoittelua, jotta valmistumisen jälkeen työelämään siirtyminen olisi sujuvampaa. Opiskelijamoduuliharjoittelussa korostuu kokemusten jakaminen, tiedon tarjoaminen ja tuen antaminen. Tämä mahdollistaa harjoitteluympäristön, jossa opitaan yhdessä ja toinen toiselta. (Manninen 2014, 12, 35.)

Sairaanhoitajaopiskelijoiden välisen vertaisarvioinnin on todettu vahvistavan itsetuntoa ja itseluottamusta sekä kehittävän itseohjautuvuutta ja kriittistä ajattelua. Onnistuneella vertaisarvioinnilla on positiivinen vaikutus opiskelijoiden organisointikykyyn sekä kommunikointi- ja raportointitaitoihin. (Gopee 2001, 116–118.) Opiskelijan ammatillista kasvua pystytään tukemaan arvioinnilla ja antamalla palautetta (Stolt 2011, 20).

Omat harjoittelukokemuksemme sairaanhoitajaopiskelijoina ovat vahvistaneet ajatustamme siitä, että kliinistä harjoittelua tulisi uudistaa ja kehittää opiskelijalähtoisemmäksi. Osallistuimme keväällä 2015 järjestettyyn opiskelijamoduuliharjoitteluun Kolmiosairaalan infektio-osastolla 2B. Opinnäytetyömme on osa laajempaa opiskelijaohjausta kehittävää tutkimusta. Kiinnostuimme vertaisarvioinnin ohjeistuksen tekemisestä, koska opiskelijamoduulissa vertaisarvioinnin toteuttaminen on luontevaa opiskelijoiden välisen yhteistyön vuoksi.

2 SAIRAAHOITAJAOPISKELIJOIDEN AMMATILLINEN KEHITTYMINEN

2.1 Ammatillinen identiteetti

Ammatillisella identiteetillä tarkoitetaan työntekijän suhtautumista omaan työhönsä ja ammattiinsa. Ammatillinen identiteetti koostuu ihmisen käsityksestä itsestään työntekijänä sekä toiveista siitä, millaiseksi haluaisi työntekijänä tulla. Monet tekijät ohjaavat ammatillisen identiteetin rakentumista, kuten ihmisen käsitys omista arvoistaan, tavoitteistaan ja uskomuksistaan. Ammatillisen identiteetin rakentuminen on koko työuran kestävä prosessi, jossa työntekijä saattaa muuttuvien tilanteiden johdosta joutua arvioimaan jatkuvasti osaamistaan ja sitoutumista työhönsä. (Eteläpelto & Vähäsantanen 2006, 26.)

Sairaanhoitajan ammattiin kuuluvien arvojen omaksuminen, oman osaamisen tiedostaminen ja käsitys itsestä hoitotyön ammattilaisena ovat osa ammatillista identiteettiä. Sairaanhoitajan ammatillisen identiteetin voidaan katsoa jakautuvan henkilökohtaiseen ja vuorovaikutukselliseen osa-alueeseen. Persoonallinen osa-alue koostuu motivaatiosta ammatilliseen kasvuun, luottamuksesta omiin kykyihin, sekä henkilökohtaisista ominaisuuksista, joita ovat myötätunto, luotettavuus ja sitoutuminen. Sosiaaliseen osa-alueeseen kuuluvat sairaanhoitajan velvollisuuksista huolehtiminen, potilaiden oikeuksien turvaaminen ja vuorovaikutuksellisuus työyhteisössä. (Hurme 2013, 5; Stolt 2011, 19.)

Hoitoalan työtehtävissä työtä tehdään tunteella sekä omalla persoonalla ja sen vuoksi on tärkeää kehittää omaa ammatillista identiteettiään koko työuran ajan. Ammatillisen identiteetin muodostumisen ja sen ajan tasalla pitämisen kautta työntekijä voi tehdä työnsä hyvin sekä kokea onnistuneensa. (Eteläpelto & Vähäsantanen 2006, 27–28.)

2.2 Kliininen harjoittelu ammatillisen identiteetin kehittämisessä

Kliininen harjoittelu on hoitotyön koulutukseen kuuluvaa käytännön harjoittelua oppilaitoksen ulkopuolella. Harjoittelujaksot toteutuvat ohjatusti terveydenhuollon toimipisteissä, kuten sairaaloissa ja terveysasemilla. (Oinonen 2000, 11.) Kliinisessä harjoittelussa opiskelijalla on mahdollista hyödyntää tieto- ja taito-osaamistaan käytännön työtehtävissä ja samalla kehittää omaa ammatti-identiteettiään. Harjoittelujaksojen on tutkittu kehittävän opiskelijoiden ammatillista kasvua koulussa saadun tietotaidon lisäksi. (Vesterinen 2002, 17, 190–191.)

Ammatillinen kasvu on yksilön sitoutumista uuden oppimiseen ja sen tavoitteisiin. Ammatillisessa kasvussa pohditaan omaa edistymistä. (Oinonen 2000, 47.) Työelämän ja ammattitaitovaatimusten jatkuvassa muutoksessa työntekijän on tarpeellista kerätä työurallaan tietoja, taitoja ja kykyjä, joilla vastata muutoksiin. Ammatillinen kasvu on parhaimmassa tapauksessa työntekijän kehittymistä työssään koko työuran ajan. Kehityksen pysähtyminen voi vaikuttaa negatiivisesti työmotivaatioon ja työn merkityksellisyyteen. Riskinä on myös työn rutinoituminen. (Ruohotie 2000, 3, 49–50.) Opiskelijaohjauksen tavoilla on merkitystä kliinisessä harjoittelussa olevan opiskelijan ammatilliseen kasvuun. Ohjaajan ja ohjauksen lisäksi opiskelijan ammatillista kasvua tukevat tasokas opetus ja osaavat opettajat. (Stolt 2011, 21–22.) Sairaanhoidajan roolin omaksumista edesauttaa ammattilaisen työskentelyn seuraaminen ja omien työtapojen reflektointi (Kallio 2011, 72). Kliinisestä harjoittelusta opiskelijat saavat itsevarmuutta omaan työskentelyyn hoitotyössä (Stolt 2011, 22).

Harjoitteluun valmistava opetus oppilaitoksissa mahdollistaa opiskelijoiden tiedon soveltamisen käytännön harjoittelussa ohjauksen tuella. Opiskelijan oma asenne ja onnistunut vuorovaikutus edistävät oppimista kliinisessä harjoittelussa. (Hurme 2013, 54.) Kliininen harjoittelu antaa opiskelijalle mahdollisuuden luoda sosiaalisia suhteita sekä oppia työtehtävissä työelämän käytäntöjä ja ennestään vieraita asioita (Vesterinen 2002, 31).

2.2.1 Asenteiden ja oppimisen merkitys sairaanhoitajakoulutuksessa

Oppimisprosessissa muutokset toiminnassa tapahtuvat omaksuttujen asenteiden, taitojen, tiedon ja kokemusten kautta (Kotila 2012, 11). Oppiminen on ihmisessä tapahtuva muutos, jossa tiedot, taidot, tunteet ja käsitykset voivat muuttua aikaisemmasta. Oppiessaan uutta ihmisen on helpompaa ratkaista ongelmia ja vastata haasteisiin. Kokonaisvaltaiseen oppimiseen tarvitaan oma-aloitteisuutta ja vastuullisuutta. (Oinonen 2000, 35–36, 37.)

Oppiminen on monesta osa-alueesta koostuva prosessi ja opiskelija vastaa omasta oppimisestaan. Tärkeä ominaisuus oppimisen kannalta on itseohjautuvuus. Itseohjautuva opiskelija on kykenevä sekä itsenäiseen, että ryhmässä työskentelyyn. Lisäksi hän on motivoitunut oppimaan uutta ja kantaa vastuun omasta oppimisestaan sekä osoittaa kykynsä tehokkaaseen opiskeluun. (Sandell, Tarkka & Åstedt-Kurki 2001, 79.)

Kliinisen harjoittelun on todettu vaikuttavan myönteisesti opiskelijan asenteeseen opiskelua kohtaan. Harjoittelun jälkeen opiskelijan motivaatio opiskelua kohtaan kasvaa ja tahto suorittaa tutkinto loppuun on suurempi. (Vesterinen 2002, 191.)

2.2.2 Sairaanhoitajaopiskelijoiden tietotaito-osaaminen

Opiskelija soveltaa oppimaansa tietoa harjoittelujaksoilla ohjatusti käytännön työtehtävissä. Harjoittelujaksot lisäävät opiskelijan ammattitietoutta ja madaltavat kynnystä siirtyä työelämään valmistumisen jälkeen. Opiskelija on ammatillisesti valmiimpi työelämässä saatuaan kokemusta harjoittelujaksoilta. (Vesterinen 2002, 191.)

Teoriaopinnot ja ohjattu harjoittelu tukevat toisiaan. Harjoittelujaksoilla oppiminen tapahtuu vuorovaikutteisesti ympäröivässä työyhteisössä kehittämällä samalla opiskelijan itsenäistä ajattelua ja kykyä rakentaa tietoa. Opiskelijan kokeminen itsensä työyhteisön jäsenenä antaa hänelle henkistä tukea sekä monia oppimisen kokemuksia konkreettisen tiedon ja taidon osalta. (Vesterinen 2002, 191, 195.) Kliinisen harjoittelun on todettu vaikuttavan myönteisesti opiskelijan käsitykseen omasta osaamisestaan, lisäksi harjoittelu antaa opiskelijalle mahdollisuuden tarkastella rakentavasti omien taitojen kehittämiskohteita. (Vesterinen 2002, 191.)

Käytännön harjoittelujaksoja varten sairaanhoitajaopiskelijoilla on mahdollisuus simulaatioharjoitteluun kouluissa. Simulaatioharjoittelu on käytännön harjoittelua ja kehitetty työelämässä tarvittavien taitojen opettelemiseen turvallisessa ympäristössä niin, etteivät virheet koidu haitaksi potilaille. Simulaatioharjoittelusta on tutkittu olevan hyötyä opiskelijoille hoitotyön teorian tiedon ja käytännön yhdistämisessä. Potilassimulaatiolla on tutkittu olevan vaikutusta seuraaviin opiskelijan taitoihin: kokonaisvaltainen ja turvallinen hoitotyö, tiimityöskentely- ja vuorovaikutustaidot, hoitotyön päätöksentekokyky. (Pakkanen, Stolt & Salminen 2012, 164–165.)

3 VERTAISARVIOINTI OPISKELUN VOIMAVARANA

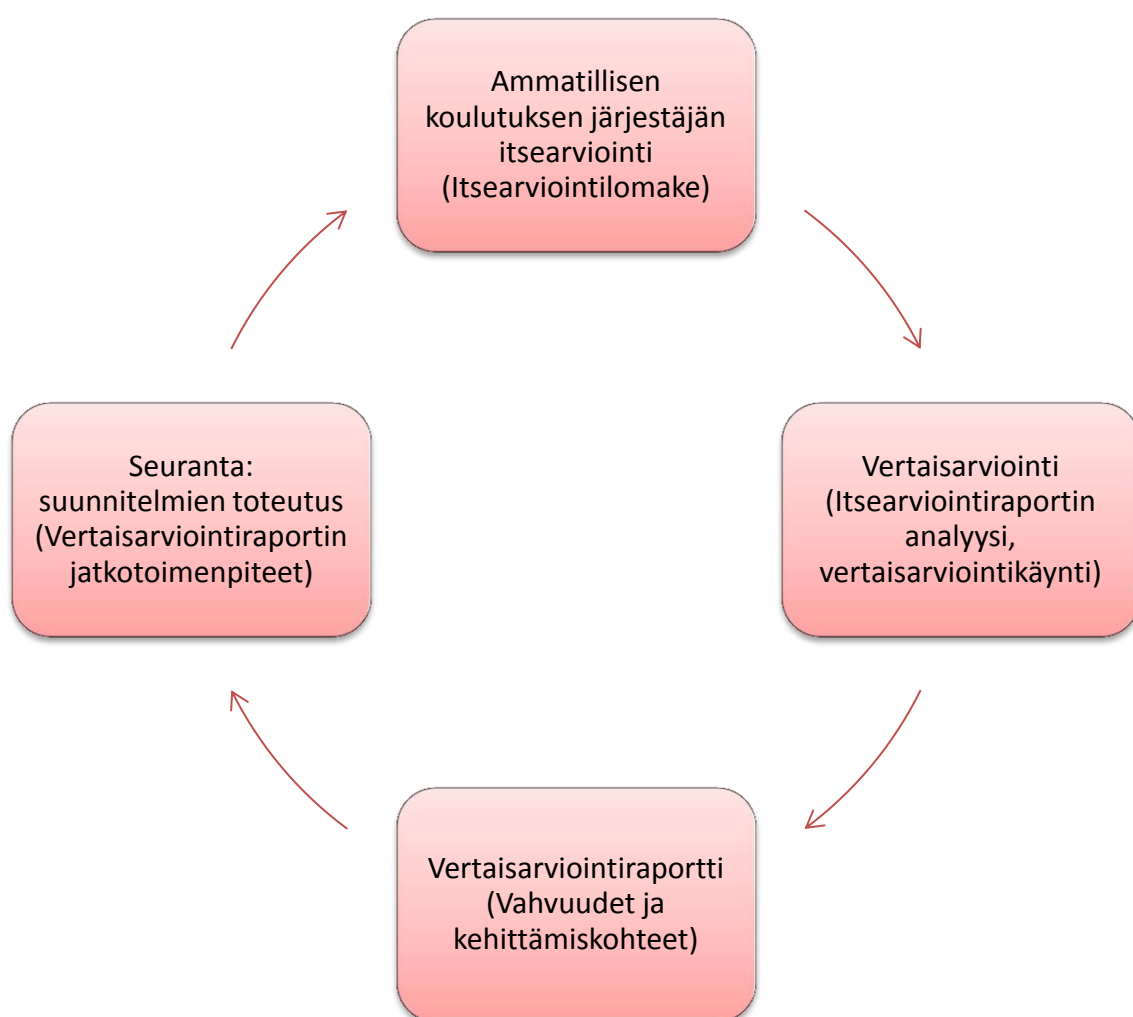
3.1 Vertaisarviointi menetelmänä

Rakentavan palautteen antaminen vertaisarvioinnissa ja oman ammatillisuuden edistäminen edellyttävät itsereflektiota. Itsearviointi on päivittäistä oman työskentelyn reflektointia ja perusteltujen päätösten tekemistä. Itsereflektiolla ja vertaisarvioinnilla pystytään saamaan laajempi käsitys yksilön ja yhteisön kehittämistarpeista. (Kotila 2012, 9.)

Vertaisarviointiin osallistuminen ilman aikaisempaa kokemusta on haastavaa; rakentavan palautteen antaminen ja vastaanottaminen vaativat ohjeistuksen lisäksi ammattimaista ryhmäohjausta (Gopee 2001, 118; Cushing, Abbot, Lothian, Hall & Westwood 2011, 4). Arvioitaessa vertaista tarvitaan taitoa lukea verbaalisia ja non-verbaalisia viestejä, jotta pystytään keskittymään olennaisiin kehittämistarpeisiin. Palautteen tulisi olla kunnioittavaa. (Gopee 2001, 118.) Vertaisilta saatu rakentava palaute auttaa opiskelijoita tiedostamaan omat taidot ja kehittämistarpeet. Vertaisarviointia voidaan käyttää arviointimenetelmänä ammatillisessa koulutuksessa. (Cushing ym. 2011, 6–7.)

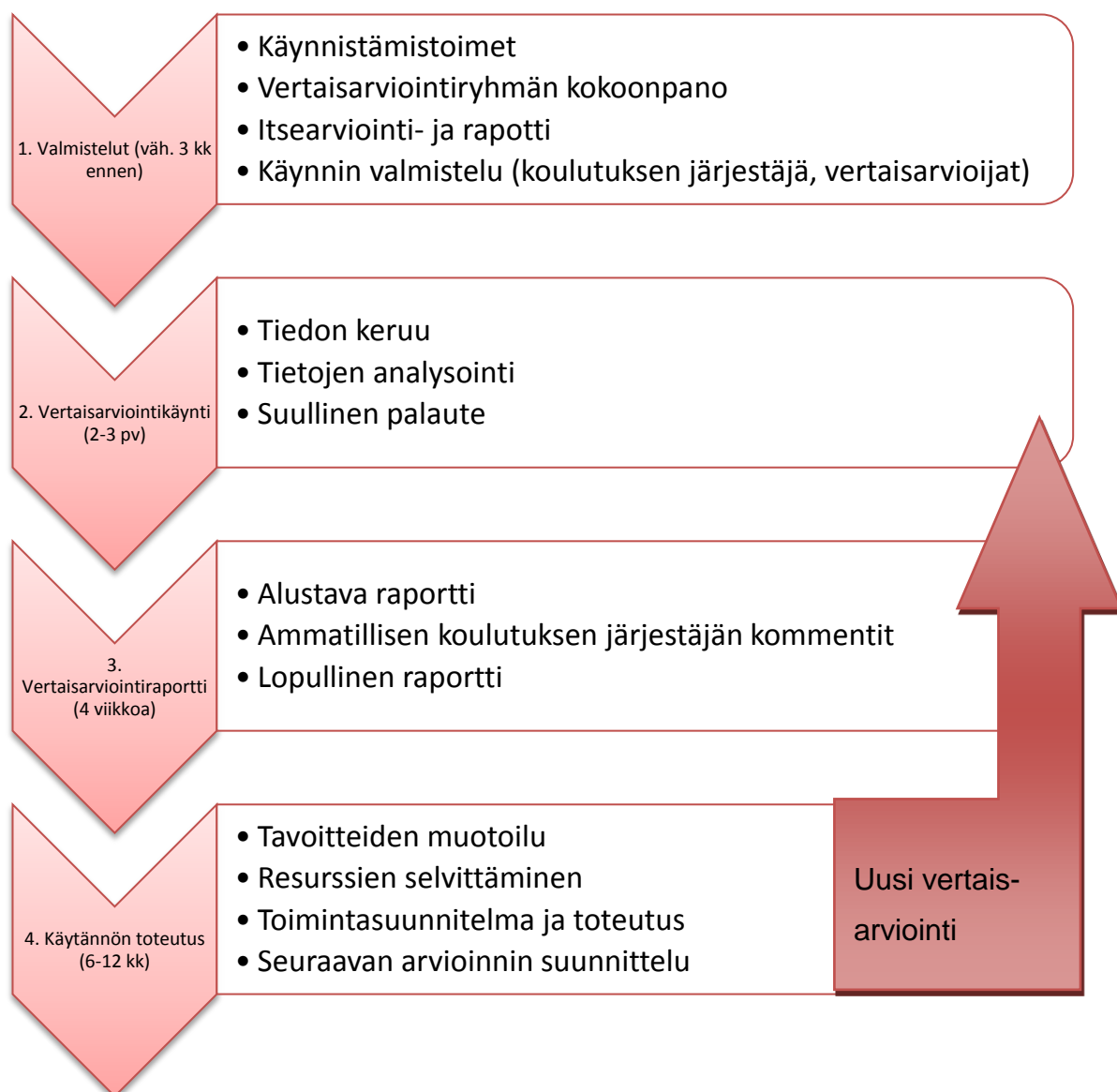
Vertaisarviointia voidaan toteuttaa monilla eri tavoilla. Yksi menetelmä on koottu Eurooppalaiseksi vertaisarvioinnin oppaaksi ammatilliseen koulutukseen. Oppaan tarkoituksena on ohjata käytännönläheisesti asiantuntijoita käyttämään vertaisarviointia laadun varmentamiseen ja kehittämiseen. Opas on valmistettu oppilaitosten tai ammatillisen koulutuksen järjestävien laitosten toiminnan parantamista varten, jossa ulkopuolinen asiantuntijaryhmä arvioi toimintaa menetelmän mukaisesti. (Gutknecht-Gmeiner 2013, 8–10.)

Eurooppalainen vertaisarviointimenetelmä perustuu CQAF-malliin (The Common Quality Assurance Framework), joka on Euroopan komission ammatillisen koulutuksen laadun teknisen työryhmän laatima yleinen laadunvarmistuksen ja laadunhallinnan viitekehys (European commission 2015). Eurooppalaisessa vertaisarvioinnin oppaassa ammatilliseen koulutukseen CQAF-mallia sovellettiin vertaisarviointimenetelmässä neljään eri vaiheeseen, jotka olivat: ammatillisen koulutuksen järjestäjän itsearviointi, vertaisarviointi, vertaisarviointi raportti ja suunnitelma. (Gutknecht-Gmeiner 2013, 10.) (KUVIO 1.)

KUVIO 1. CQAF - yleinen laadunvarmistuksen ja laadunhallinnan viitekehys ja vertaisarviointi. Yhteenvetokuvio kirjallisuudesta.

Eurooppalaisessa vertaisarvioinnin menetelmässä vertaisarviointi toteutetaan neljässä eri vaiheessa, jotka ovat valmisteluvaihe, käyntivaihe, raportti ja käytännön toteutus. Valmisteluvaiheessa arviointi aikataulutetaan ja valitaan osallistujat. Käyntivaiheessa suoritetaan vertaisarviointi, jonka lopuksi annetaan suullista palautetta. Vertaisarvioija laatii arvioinnin perusteella raportin, jota ohjaaja kommentoi ennen arvioitavalle luovuttamista. Viimeisessä vaiheessa laaditaan kehittämissuunnitelma tulosten pohjalta. (Gutknecht-Gmeiner 2013, 15.) (KUVIO 2.)

KUVIO 2. Eurooppalaisen vertaisarvioinnin neljä vaihetta. Yhteenvetokuvio kirjallisuudesta.

3.2 Vertaisarvioinnin merkitys hoitotyön opiskelussa

Vertaisarvioinnissa annetaan ja saadaan palautetta samanvertaisilta henkilöiltä. Vertaisarvioinnista on hyötyä sairaanhoitajien ammatillisuudessa ja sen kehittämisessä. (Kotila 2012, 2.) Arvioinnista saadulla palautteella pystytään kehittämään työyhteisön toimintaa ja sitä kautta parantamaan potilasturvallisuutta. Vertaisarviointimenetelmä pohjautuu tutkittuun tietoon ja se on ammatillisuuden peruselementti. (Haag-Heitman & George 2011, 6; Kotila 2012, 6.) Arviointi on vapaaehtoista ja rakentavan palautteen antaminen tapahtuu yhteisesti sovittujen ohjeiden mukaan (Kotila 2012, 6).

Vertaisarvioinnin etuna on palautteen saamisen ja antamisen luontevuus ulkoiseen arviointiin verrattuna (Lammi-Rajapuro 2014). Sisäinen arviointi on organisaation omaa arviointia toiminnastaan ja ulkoisessa arvioinnissa arviointi tulee organisaation ulkopuolelta (Virtuaali ammattikorkeakoulu 2015). Vertaispalaute antaa mahdollisuuden oppia toisilta työyhteisön jäseniltä sekä kehittää ja monipuolistaa yksilöllisiä työtapoja (Opetushallitus, 2014). Vertaisarvioinnilla voidaan antaa ja saada vertaistukea työyhteisön kesken. Oikeudenmukaisesti annettu vertaisarviointi tukee vertaisen vahvuuksia ja kannustaa rakentavasti kehittämään mahdollisia kehittämiskohteita. (Kotila 2012, 7.)

3.3 Itsereflektio

Ammatillisen kasvun katsotaan muovautuvan oppimiskokemusten ja reflektiivisen toiminnan kautta. Refleктоimalla omia kokemuksia pystytään luomaan tarkoituksia tapahtumille, jonka seurauksena aiemmin luodut käsitykset voivat muuttua ja johtaa parempaan itseymmärrykseen. Refleктоimalla analysoidaan tapahtumia, jonka johdosta ajatukset, oletukset ja toiminnot voivat muuntua. (Mikkonen 2005, 33.)

Reflektio on oman itsensä tarkastelua suhteessa ympäristöön, sen tuloksena ihminen tulee tietoisemmaksi omista ajatuksistaan ja toiminnastaan. Reflektio auttaa ihmistä tuomaan esille omaa sisäistä ääntään ja näin laajentamaan omia käsityksiä. Reflektion kautta voi syntyä uusia ajatuksia, merkityksiä ja ratkaisuja. Reflektio käsitteenä ei ole yksiselitteinen, sitä voidaan nimittää eräänlaiseksi ajattelun muodoksi ja kokemuksen sisäiseksi pohdinnaksi. (Ojanen 2006, 71–72.)

Reflektiossa voidaan eritellä kolme eri vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa henkilö tunnistaa omia tuntemuksia tai ajatuksia. Seuraavassa vaiheessa asiaa tai tapahtumia käsitellään kriittisesti. Kriittinen käsittely on kehittävää ja siinä reflektoidaan tuntemuksia ja tietoa. Tässä vaiheessa painotetaan positiivisia ajatuksia ja keskitytään uusien konseptien yhdistämiseen vanhojen kanssa. Viimeisessä vaiheessa testataan miten uusi konsepti toimii yhdessä tai osana vanhaa toimintaa ja uusi ajattelumalli pyritään omaksumaan. (Mikkonen 2005, 34.)

Reflektion tarkoituksena ei ole pelkästään uuden tiedon tai taidon kerääminen, vaan myös olemassa olevan tiedon tarkastelu ja uudelleentulkinta. (Mikkonen 2005, 36.) Päämääränä ovat oppiminen ja uuden perspektiivin luominen. Ihminen pystyy itsereflektion kautta kehittämään itseään ja luomaan uusia toimintamalleja. (Mikkonen 2005, 35.)

3.4 Suullisen ohjauksen merkitys ohjauksessa

Ohjauksen onnistumiseen vaikuttavat vuorovaikutus ohjaajan ja ohjattavien välillä, sekä ohjauksen selkeys ja ymmärrettävyys. Lisäksi ohjattavan motivaatiolla on merkitystä omien tavoitteiden saavuttamisessa. Ohjaajan olisi hyvä olla ohjattavien tukena koko prosessin ajan ja antaa suullista ohjausta tarvittaessa lisää. (Kyngäs, Kääriäinen, Poskiparta, Johansson, Hirvonen & Renfors 2007, 39, 42, 47–48, 111–112.)

4 OPISKELIJAMODUULIN TOIMINTAMALLIN KEHITTÄMISTYÖ

4.1 Opiskelijamoduuli kansainvälisesti

Eri ammattiryhmien opiskelijoille on maailmanlaajuisesti perustettu oppimisympäristöjä, joiden tarkoituksena on parantaa oppimisprosessia. Hoitotyön opiskelijoilla on todettu vaikeuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan kliinisessä harjoittelussa, jonka vuoksi on tarpeellista uudistaa ja kehittää oppimisympäristöjä opiskelijalähtöisemmiksi. Nykyisessä harjoittelumallissa opiskelijoiden ja harjoittelun ohjaajien odotukset eivät välttämättä kohtaa. (Manninen 2014, 133.)

Opiskelijamoduulin tarkoituksena on antaa opiskelijoille mahdollisuuksia, haasteita ja tukea. Niiden avulla he saavat uusia kokemuksia, tietoa, taitoa sekä rakentavat uusia toimintatapoja tulevina sairaanhoitajina. Opiskelijamoduulin tavoitteena on, että opiskelijat saavat itsevarmuutta hoitotyön päätöksentekoon sekä ymmärtävät potilaslähtöisen hoitotyön merkityksen. (Manninen 2014, 49.) Opiskelijoiden tulee pystyä kantamaan vastuuta sekä toimimaan itsenäisesti aidon oppimiskokemuksen saavuttamiseksi. Heidän tulee osata etsiä vaihtoehtoisia toimintatapoja sekä toimia ammatillisesti osana moniammatillista tiimiä. (Manninen 2014, 47.)

Suomessa syksyllä 2014 aloitettu opiskelijamoduulikokeilu perustuu Katri Mannisen Ruotsissa tekemään tutkimukseen, jossa sairaanhoitajaopiskelijoille luotiin mahdollisuus harjoitella tulevaisuuden ammattiaan mahdollisimman realistisessa, mutta turvallisessa ympäristössä (Manninen 2014, 134). Väitöskirjassaan, *Experiencing authenticity – The core of student learning*, Katri Manninen tutki miten ensimmäisen vuoden sekä viimeisen vuoden sairaanhoitajaopiskelijat kokivat oppimisen kliinisessä harjoittelussa. Manninen selvitti potilaiden ja opiskelijoiden kokemuksia vuorovaikutuksesta ja kohtaamisesta hoitotyössä. Väitöskirja käsitteli myös ohjaajan roolia opiskelijan oppimisessa sekä ohjaajan kokemusta ohjaajan roolista. (Manninen 2014, 18.)

Tutkimusympäristönä Mannisen (2014) väitöskirjalle toimi Karoliinisen yliopistosairaalan infektio-osasto, jossa opiskelijamoduuliharjoittelu järjestettiin. Opiskelijamoduulissa kerättiin tutkimusta varten opiskelijoiden, potilaiden ja ohjaajien kokemuksia harjoittelusta. Harjoittelun tavoitteena oli, että opiskelijat pystyvät omaksumaan sairaanhoitajan roolin aidossa ympäristössä.

Opiskelijamoduulissa opiskelijat luovat hoitosuhteen potilaisiin itsenäisesti ohjaajan tukemana. Onnistunut hoitosuhde johtaa molemminpuoliseen oppimiseen, joka hyödyttää sekä opiskelijaa, että potilasta. (Manninen 2014, 50.) Ohjaajan rooli opiskelijamoduulissa on toimia taustalla, luoda opiskelijalle haasteita ja antaa tukea. Opiskelijamoduulissa opiskelijat hoitavat potilaita itsenäisesti ja yhteistyössä toisten opiskelijoiden kanssa. Ohjaajat antavat tarvittaessa ohjausta ja tukea, sekä valvovat työskentelyä potilasturvallisuuden takaamiseksi. Tavoitteena on, että opiskelijat harjoittelevat tiimityöskentelyä ja sairaanhoitajan ammatissa toimimista. (Manninen 2014, 133–134.)

4.2 Opiskelijamoduuli Suomessa

Opiskelijamoduuliharjoittelut järjestettiin keväällä 2015 toista kertaa Suomessa. Syksyn 2014 opiskelijamoduuli toteutettiin Kolmiosairaalan infektio-osastolla. Keväällä 2015 moduuliharjoittelua laajennettiin lisäksi Jorvin sairaalaan sekä dialyysihoitokeskus Deltaan Kolmiosairaalassa. Opinnäytetyönämme kehittämämme vertaisarvioinnin ohjeistusta kokeiltiin edellä mainituissa keväällä 2015 järjestetyissä opiskelijamoduuleissa.

Opiskelijamoduuleihin osallistui yhteensä 15 syventävän tason sairaanhoitaja-opiskelijaa. Opiskelijat saivat ennen harjoittelun alkua järjestetyssä infotilaisuudessa tietoa opiskelijamoduulista. Opiskelijat ottivat vastuun työvuorojen suunnittelusta kliinisen opettajan avustamana. Tavoitteena työvuorojen suunnittelussa oli, että opiskelijat tekivät tasapuolisesti ilta- ja aamuvuoroja, ja että opiskelijoita oli määrällisesti molemmissa vuoroissa saman verran. Infektio-osaston opiskelijat tekivät jokainen pareittain myös kaksi yövuoroa. Jokaisessa työvuorossa opiskelijoilla oli ohjaaja, mutta myös toiset vuorossa olleet hoitajat antoivat tarvittaessa opiskelijoille tukea ja ohjausta vuoron aikana.

Oman oppimisen reflektointi eri muodoissa oli iso osa harjoittelua. Harjoittelun aikataulu oli alustavasti suunniteltu ennen harjoittelun alkua ja siihen oli merkitty viikoittaiset reflektiot kliinisen opettajan kanssa, välirefleksio harjoittelua ohjaavan opettajan kanssa sekä loppurefleksio harjoittelun ohjaajien ja opettajan kanssa. Harjoittelun aikana opiskelijat refleктоivat omaa oppimistaan vapaamuotoisesti yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa sekä kirjoittamalla päiväkirjaa oppimisestaan. Opiskelijat ja ohjaajat keskustelivat päivittäin opiskelijoiden kanssa harjoittelun kulusta, tavoitteiden saavuttamisesta ja oppimisesta.

5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyömme tarkoituksena on tuottaa opiskelijamoduuliin soveltuva väline vertaisarviointiin. Tavoitteenamme on kehittää opiskelijamoduulia vertaisarvioinnin osalta, ja että opinnäytetyönämme laadittu ohjeistus tulee opiskelijamoduulin käyttöön yhtenä arviointimenetelmänä. Tavoitteemme on, että kehittämämme vertaisarviointimalli ja siihen liittyvä ohjeistus motivoivat opiskelijamoduulin opiskelijoita hyödyntämään vertaisarviointia tulevaisuudessa työelämässä. Vertaisarviointivälineen tuottamisen prosessin myötä tavoitteenamme on parantaa omaa tutkivaa ja kehittävää työtötämme, sekä vahvistaa omaa ammatillisuuttamme.

Vertaisarviointivälineen arvioinnissa käytettävät kysymykset ovat seuraavat:

1. Miten toimiva kehitetty vertaisarviointiväline on?
2. Mitä kehitettävää vertaisarviointivälineessä on?
3. Mitä hyötyä vertaisarvioinnista on kliinisessä harjoittelussa?

6 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Infektiosairauksien vuodeosasto 2B on erikoistunut hoitamaan infektiosairauksia sairastavia potilaita, jotka saapuvat osastolle päivystyspoliklinikoilta, tehostetun valvonnan osastoilta tai teho-osastoilta. Osastolla hoidetaan eristystä vaativia potilaita ja diagnostisesti haasteellisia potilaita, joilla on esimerkiksi epäselvä kuumeinfektio tai vaikeita yleisinfektioita. (HUS 2015 a.)

Dialyysihoitokeskus Delta on keskittynyt hoitamaan munuaisten vajaatoimintaa sairastavia potilaita, vaikeita myrkytystiloja ja plasman vaihtohoitoa tarvitsevia potilaita. Potilaat tulevat hoitoon vuodeosastoilta ja päivystyksestä sekä kotoa. (HUS 2015 c.)

Jorvin sairaalan vuodeosasto S6:lla hoidetaan yleissisätautipotilaita, joista monella on infektio. Osastolle on keskitetty diabetesta sairastavat potilaat, jotka ovat osastohoidon tarpeessa. (HUS 2015 b.)

7 VERTAISARVIOINTIVÄLINEEN KEHITTÄMINEN

Kiinnostuksemme sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinisten harjoitteluiden kehittämistä kohtaan kasvoi omien harjoittelukokemustemme myötä opintojen edetessä. Ilmoittauduimme halukkaiksi osallistua kuultuamme mahdollisuudesta päästä harjoittelemaan uudessa opiskelijalähtöisessä harjoittelumallissa. Tullessamme valituiksi opiskelijamoduuliharjoitteluun, otimme yhteyttä opiskelijamoduulissa mukana olevaan kliiniseen opettajaan, koska halusimme kehittää opiskelijamoduulia opinnäytetyön kautta. Saimme mahdollisuuden tehdä produktiivisen opinnäytetyön aiheesta ”Ohjeistus vertaisarvioinnista opiskelijamoduulissa”. Vilkan ja Airaksisen (2003) mukaan opinnäytetyön aiheen valinnassa kannattaa huomioida oma motivaatio ja kiinnostuksen kohteet. Myös koulutusohjelma ja urasuunnitelma ohjaavat aiheen valinnassa. (Vilka & Airaksinen 2003, 24.)

Produktion tarkoituksena on valmistaa tiettyä käyttäjäryhmää hyödyttävä tuotos, joka pohjautuu tutkittuun tietoon (Vilka & Airaksinen 2003, 9). Produktiomme tukena on tutkittuun tietoon perustuva opinnäytetyöraportti sairaanhoitajaopiskelijoiden ammatillisen identiteetin kehittymisestä ja vertaisarvioinnista opiskelun voimavarana. Opinnäytetyöraportissa pohdimme toimintaympäristön merkitystä ohjeistuksen sisältöön.

Opinnäytetyönämme laaditun tuotteen valmistusprosessi oli monivaiheinen. Aluksi kehitimme näyttöön perustuvan ohjeistuksen vertaisarvioinnista, jota testasimme käytännössä opiskelijamoduuliharjoitteluiden aikana. Tämän jälkeen arvioimme tuotteen toimivuutta opiskelijamoduuleissa opiskelijoiden täyttämien arviointilomakkeiden perusteella. Lopuksi analysoimme saadun palautteen ja kehitimme alkuperäistä ohjeistusta palautteen pohjalta.

Toiminnallisen opinnäytetyön kannattaa perustua toimintasuunnitelmaan, jolloin eteneminen ideointivaiheesta työn valmistumiseen on toteutuksen ja aikataulutuksen suhteen suunnitelmallista (Vilka & Airaksinen 2003, 26–27; Parkkunen, Vertio & Koskinen-Ollonqvist 2001, 9). Teimme opinnäytetyöprosessin alussa itsellemme aikataulusuunnitelman, jonka mukaan etenimme (TAULUKKO 1).

TAULUKKO 1. Vertaisarviointivälineen tuottamisen prosessi

Suunnittelu	Syyskuu 2014	<ul style="list-style-type: none"> - Kevään 2015 harjoittelun varmistuminen opiskelijamoduulissa - Opinnäytetyön aihe opiskelijamoduulista
	Lokakuu 2014	<ul style="list-style-type: none"> - Yhteys yhteistyökumppaniin - Ideapaperin esittäminen
	Marraskuu-Joulukuu 2014	<ul style="list-style-type: none"> - Aiheeseen perehtyminen - Suunnitelman tekeminen ja esittäminen
	Tammikuu 2015	<ul style="list-style-type: none"> - Suunnitelman korjaaminen ja lähettäminen yhteistyökumppanille - Tutkimuslupa - Vertaisarviointiohjeistuksen hahmotteleminen
	Helmikuu 2015	<ul style="list-style-type: none"> - Ohjeistuksen laatiminen - Arviointilomakkeen laatiminen - Opiskelijamoduulin alkaminen
Toteutus	Maaliskuu-Huhtikuu 2015	<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelijamoduuliin osallistuminen - Vertaisarvioinnin toteuttaminen ohjeistuksen perusteella - Palautteen kerääminen muilta opiskelijoilta arviointilomakkeella - Saadun palautteen analysointi - Käsikirjoituksen kirjoittaminen
	Toukokuu 2015	<ul style="list-style-type: none"> - Käsikirjoituksen esittäminen - Suomen kielen ohjaus
Kehittäminen ja viimeistely	Kesäkuu-Heinäkuu 2015	<ul style="list-style-type: none"> - Opinnäytetyöraportin kirjoittaminen - Ohjeistuksen kehittäminen ja viimeistely saadun palautteen perusteella
	Elokuu 2015	<ul style="list-style-type: none"> - Opinnäytetyöraportin valmistuminen - Opinnäytetyön jättö esitarkastukseen
	Syyskuu 2015	<ul style="list-style-type: none"> - Opinnäytetyön julkistaminen - Opinnäytetyön viimeistely palautteen perusteella - Suomen kielen ja abstraktin tarkastus - Kypsyysnäyte - Valmiin opinnäytetyön luovutus
	Lokakuu 2015	<ul style="list-style-type: none"> - Arviointi valmis

7.1 Suunnitteluvaihe

Projektin tai tuotteen valmistamisen lähtökohtina voivat toimia jokin innovatiivinen idea tai konkreettinen ongelma, johon etsitään ratkaisua. Suunnitteluvaiheessa on varattava riittävästi aikaa ja tehdä tarvittavat taustaselvitykset. (Silfverberg 2007, 14–16.)

Eri ratkaisumallit tuotteen kehittämiseksi alkavat ideointiprosessin kautta. Suunnitteluvaiheessa täsmennetään ideat tuotteen valmistamisesta ja rajataan näkökohdat. (Jämsä & Manninen 2000, 35, 43.) Kun idea on uusi ja innovatiivinen, se herättää tuotteen kohderyhmän mielenkiinnon (Parkkunen, Vertio & Koskinen-Ollonqvist 2001, 20).

7.1.1 Suunnitelman laatiminen

Ohjeistuksen suunnitteluvaiheessa perehdyimme Katri Mannisen väitöskirjaan ”Experiencing authenticity – The core of student learning”. Lisäksi saimme syksyllä 2014 osallistuneilta opiskelijamoduulin opiskelijoilta suullista tietoa heidän kokemuksistaan opiskelijamoduulista. Tuotteen kehittämisessä on otettava huomioon kohderyhmä ja sen tarpeet, jotta tuote on tarkoituksenmukainen (Jämsä & Manninen 2000, 44. Parkkunen ym. 2001, 8). Olimme yhteydessä yhteistyötahoon ja esittelimme heille alustavan suunnitelman tuotteen toteuttamisesta. Heiltä saadun palautteen myötä tuotteen sisältö tarkentui. Tuotteen tilaajan tarpeet ja toiveet on hyvä selvittää heti suunnitteluvaiheessa, jotta valmis tuote vastaa odotuksia (Jämsä & Manninen 2000, 48).

Tuotteen luotettavuutta ja laatua lisää tutkimustietoon perehtyminen, joka on otettava huomioon jo suunnitteluvaiheessa (Jämsä & Manninen 2000, 47, 50). Perehdyttyämme harjoittelumalliin, pohdimme yhdessä opinnäytetyön ohjaajamme kanssa, mitkä osa-alueet ovat tärkeitä kehittämämme tuotteen kannalta. Pohdinnan tuloksena keräsimme tutkittua tietoa ohjeistukselle olennaisista käsitteistä; ammatillisesta identiteetistä, klinisestä harjoittelusta, vertaisarvioinnista ja itsereflektiosta. Suunnitteluvaiheessa jaetaan tuotteen toteutuksen vastualueet ja suunnitellaan toteutusvaiheessa eteneminen. Silloin päätetään testataanko luonnosta kohderyhmällä ennen lopullisen tuotteen valmistamista. (Parkkunen ym. 2001, 9.)

7.1.2 Kirjallisen ohjeistuksen valmistaminen

Painotuotteen ulkoasuun ja sisältöön liittyviin päätöksiin vaikuttavat tuotteen kohderyhmä ja haluttu sisällön laajuus (Jämsä & Manninen 2000, 54–56). Laatuksiteerit huomioon ottaen päädyimme tekemään kaksisivuisen ohjeistuksen, jossa halutut asiasisällöt tulivat mielestämme selkeästi esille. Sisältöön liittyvissä laatuksiteereissa on otettava huomioon aineiston ymmärrettävyys, tiedon ajantasaisuus sekä tarkoituksenmukaisuus. Tekstin kieliasussa on kiinnitettävä huomiota selkeyteen ja helppolukuisuuteen. Ohjeistuksen ulkoasuun voidaan vaikuttaa kirjasintyypillä, tekstin koolla, asetelulla sekä värien käytöllä. (Parkkunen ym. 2001, 11–16.)

Ohjeistuksen alkuun sijoitimme lyhyen kuvauksen, jossa käsitelimme opiskelijamoduulin ja vertaisarviointin suhdetta, sekä vertaisarviointia oppimisen ja ammatillisen kasvun tukena. Kuvauksen ympärille laitoimme kehyksen ja kursivoimme tärkeitä käsitteet. Kuvauksen tarkoitus oli herättää lukijan mielenkiinto ja tekstin sijoittelulla selventää ohjeistuksen rakennetta. Asiasisällön pidimme ytimekkäänä ja lyhyenä, tekstin tarkoituksena oli antaa tietoa sekä motivoida lukijaa toteuttamaan vertaisarviointia. Sijoitimme pienen kaavion tekstin yhteyteen tukemaan luetun ymmärrettävyyttä.

Ohjeistuksen toisella sivulla oli kuvio vertaisarvioinnin toteutuksesta. Kuvion viereen laitoimme numeroidut, lyhyet selitykset eri vaiheista. Tutustuimme tuotettamme varten eri vertaisarviointimenetelmiin. Päätimme soveltaa omassa mallissamme CQAF-mallia Eurooppalaisen vertaisarviointimenetelmän mukaisesti. (KUVIO 1 ja 2)

Käytimme ohjeistuksen tehosteväriä oranssia, tekstin värinä mustaa ja pohjaväriä valkoista. Kontrasti tekstin ja pohjan välillä on hyvä olla selkeä, jotta tekstiä on helppo lukea (Parkkunen ym. 2001, 16). Valitsimme tekstityyppi oli mielenkiintoinen, mutta selkeä. Korostimme otsikoita suuremmalla kirjasinkoolla.

7.2 Toteutusvaihe

Toteutusvaiheessa testasimme suunnittelemaamme ohjeistusta käytännössä kolmessa eri opiskelijamoduuliharjoittelussa. Toteutus tapahtui CQAF-mallin (KUVIO 1) mukaisesti vaiheittain. Tuotteen esitestausta ennen viimeisteltyä tuotetta auttaa selvittämään kohderyhmän näkökulmia ja mahdollisia kehittämisehdotuksia. Näin viimeistelty tuote vastaa paremmin kohderyhmän tarpeita. (Parkkunen ym. 2001, 8; Jämsä & Manninen 2000, 80.)

Jaoimme harjoittelun alussa Kolmiosairaalan moduuliharjoittelun opiskelijoille kirjallisen ohjeistuksen ja ohjasimme heitä suullisesti vertaisarvioinnin toteutuksesta. Olimme jakaneet opiskelijat vertaisarviointipareiksi yhteisten työvuorojen perusteella. Ajatuksenamme oli, että vertaisarviointiparit pystyisivät näin arvioimaan toistensa toimintaa mahdollisimman paljon. Osallistuimme itse vertaisarvioinnin toteuttamiseen, jotta saimme paremman käsityksen sen toimivuudesta.

Jokainen opiskelija reflektoi harjoittelun ensimmäisten kolmen viikon aikana omaa toimintaansa, sekä havainnoi vertaisarviointipariaan harjoitteluympäristössä. Jokainen pari sopi keskenään ajan vertaisarviointia varten. Ennen keskustelua molemmat laativat toisesta kirjallisen arvion, jonka he antoivat suullisen arvioinnin yhteydessä toiselle osapuolelle. Paria ohjeistettiin keskustelemaan tapaamisessa reflektoidusti ja kannustamaan toisiaan rakentavalla palautteella. Palautekeskustelun pohjalta jokainen opiskelija teki itselleen kehittämissuunnitelman jatkoa varten.

Jorvin opiskelijamoduulin opiskelijoita varten ohjeistimme heidän ohjaajaansa käyttämään suunnittelemaamme vertaisarviointimenetelmää. Tätä varten laadimme ohjaajalle erilliset ohjeet vertaisarviointimenetelmän opiskelijaohjauksesta. Ohjeistusta ja vertaisarviointimenetelmää ei Jorvin opiskelijamoduulissa kuitenkaan käytetty. Kolmiosairaan opiskelijamoduulista poiketen Jorvin opiskelijamoduulin opiskelijat vertaisarvioivat toisiansa ryhmässä harjoittelun välirefleksion yhteydessä. Vertaisarvioinnin perusteella jokainen opiskelija valitsi itselleen oman toimintansa kehittämiskohteet, joita arvioitiin loppuarvioinnissa. Käytimme opinnäytetyömme kehittämiseen Jorvin opiskelijoiden nimettömiä vertaisarviointiteja, sekä yhden opiskelijan kirjallista palautetta vertaisarviointimenetelmästä.

7.2.1 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyömme produktion arviointimenetelmä perustuu laadulliseen tutkimukseen, jonka tavoitteena on produktion kehittäminen tutkimustulosten perusteella. Laadullinen tutkimus ei tavoittele totuuden löytämistä, vaan sen avulla kerätään monipuolista näyttöä tutkittavasta asiasta. (Vilkkä 2005, 98.) Laadullisessa tutkimuksessa aineiston keruumenetelmä valitaan tutkimustavoitteen perusteella, joko yksilö- tai ryhmähaastatteluna. Tutkimuskysymykset ovat laadullisessa tutkimusmenetelmässä kuvailevia, näin ilmiö on kokonaisvaltaisesti ymmärrettävissä. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 63.) Laadullisen tutkimuksen on hyvä olla arvolähtöistä. Tavoitteena on todellisuuden todenmukainen kuvaaminen ja asioiden esiintuominen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 161.)

7.2.2 Tutkimusaineiston hankinta

Aineistoa kerätään esimerkiksi haastattelun, kyselyn, havainnoinnin ja näyttöön perustuvan tiedon avulla. Aineiston keruumenetelmiä voidaan käyttää yksittäin tai rinnakkain. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71.) Aineiston laatu on määrää tärkeämpi. Monipuolinen aineisto ja se, miten hyvin aineisto vastaa sisällöllisiin tavoitteisiin ovat laadun kriteereitä. (Airaksinen & Vilka 2003, 64.)

Laadimme vertaisarviointiohjeistuksen pohjalta arviointilomakkeen (LIITE 1), jonka avulla opiskelijat arvioivat ohjeistuksen toimivuutta ja vertaisarviointia osana harjoittelua. Kysymysten laatimisessa otetaan huomioon asiasisällöt ja sanojen yksiselitteisyys, asiasisältöjä tulisi olla yksi kysymystä kohden (Vilka 2005, 109). Arviointilomake käsitteli kattavasti arviointimenetelmään, ohjeistukseen ja niiden toimivuuteen liittyviä teemoja. Opiskelijat täyttivät lomakkeet opiskelijamoduuliharjoittelun päätteeksi. Arviointilomake valikoitui palautteen keruumenetelmäksi, jotta palautteen antaminen oli anonyymiä sekä ajasta ja paikasta riippumatonta. Haastattelutavan valintaan vaikuttaa osaltaan se millaista tietoa halutaan saada (Vilka & Airaksinen 2003, 63).

Tutkittavat valitaan tietoisesti ja on suositeltavaa, että tutkittavilla henkilöillä on kokemuksia tai tietopohjaa tutkittavasta aiheesta (Hirsjärvi ym. 2013, 164; Tuomi & Sarajärvi 2009, 85). Vertaisarviointiin osallistuneilla opiskelijoilla oli kaikilla aikaisempia harjoittelukokemuksia. Heillä oli tietoa vertaisarvioinnista menetelmänä harjoittelun aluksi saadun suullisen ja kirjallisen ohjeistuksen myötä.

7.2.3 Palautteen analysointi

Analyysin tavoitteena ovat tutkittavan asian kuvaaminen ymmärrettävällä ja tiiviillä tavalla. Analyysissä huomioidaan tutkimusaineiston keskeiset tulokset ja tutkittavien näkökulmat. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108, 113.)

Käytimme aineiston analysointimenetelmänä teemoittelua. Aineiston analysointi on jatkuva prosessi, jossa edetään vaiheittain. Aineisto analysoidaan teemoittelimalla tutkimustuloksia nostettujen teemojen alle. Teemoittelun avulla tutkittaville esitetään samoihin teemoihin liittyvät kysymykset ja saadun aineiston määrä riippuu tutkittavasta. Aineistosta saadut löydökset todennetaan tutkittavan antamalla vastauksella. (Kananen 2012, 117.)

7.3 Kehittämisen- ja viimeistelyvaihe

Palautteet ja arviointi ovat tärkeitä tuotteen kehittämisen kaikissa vaiheissa. Kehittämisen- ja viimeistelyvaiheessa tuote saatetaan valmiiseen muotoon palautteen ja arvioinnin avulla. (Jämsä & Manninen 2000, 80–81.)

Kehitimme vertaisarviointimenetelmää sekä kirjallista ohjeistusta analysoimalla saadut palautteet. Palaute koostui vertaisarviointiin osallistuneilta opiskelijamoduuliopiskelijoilta saaduista vertaisarvioinnin arvioinneista. Kolmiosairaan moduuliopiskelijat arvioivat vertaisarvioinnin menetelmää ja ohjeistusta arviointilomakkeen perusteella. Jorvin opiskelijat antoivat meille opinnäytetyötä varten toisilleen annetut kirjalliset vertaisarvioinnit sekä yhden opiskelijan palautteen vertaisarvioinnin menetelmästä. Vertaisarvioinnista saadun palautteen lisäksi lopulliseen tuotokseen vaikutti opinnäytetyömme käsikirjoituksen seminaarista saatu palaute.

Teimme vertaisarvioinnin ohjaajalle erillisen ohjeistuksen, joka perustuu opinnäytetyöhömme sekä omiin kokemuksiimme vertaisarvioinnin ohjaamisesta. Ohjeen tarkoituksena on olla tukimateriaalina opinnäytetyömme lisäksi ohjaustilanteissa (LIITE 3.)

8 VERTAISARVIOINTIOHJEISTUKSEN ARVIOINTI

Vertaisarviointiin osallistui yhteensä seitsemän moduuliopiskelijaa Meilahden Kolmiosairaalasta, he antoivat palautetta nimettömänä arviointilomakkeella vertaisarvioinnin menetelmästä ja ohjeistuksesta. Kehitimme lopullisen ohjeistuksen analysoimalla arviointilomakkeella kerätyt vastaukset teemoittelemalla ne vertaisarviointivälineen arvioinnissa käytettyjen kysymysten mukaisesti.

8.1 Vertaisarvioinnin hyöty kliinisessä harjoittelussa

Opiskelijat kokivat vertaisarvioinnin tukevan heidän ammatillista kehittymistään lisäämällä itsevarmuutta, itsetuntoa ja itseluottamusta. Rakentava palaute tuki opiskelijoiden mielestä omien vahvuuksien tunnistamista sekä antoi kehityshaasteita. Vertaisarvioinnin koettiin vahvistavan omia ajatuksia ja kehittävän puheeksi ottamisen taitoa.

On hyvä saada tietää missä on hyvä ja onnistuu, mutta vielä parempi saada palautetta siitä missä pitää vielä kehittyä.

Vertaisarviointi lisää ammatillista itsevarmuutta, kun saa positiivista palautetta "samantasoiselta" opiskelijalta. Vertaisarviointi kehittää taitoa ottaa asioita puheeksi.

Opiskelijat arvioivat vertaisarvioinnin kehittäneen kommunikointitaitoja, kriittistä ajattelukykyä, raportointitaitoja ja toisen toiminnan arvioimiseen tarvittavia taitoja. Myös eettisen ajattelun koettiin kehittyneen. Moni opiskelijoista koki hyötynensä vertaisarvioinnista useilla eri hoitotyön osaamisen alueilla. Yksi opiskelijoista ei kokenut hyötynensä vertaisarvioinnista itseohjautuvuuden ja organisointikyvyn osalta. Opiskelijoiden mielestä vertaisarviointi kehitti ja monipuolisti työtapoja; tarkkuus ja itseluottamus lisääntyivät sekä osaaminen syventyi. Opiskelijat kokivat itsereflektion haastavaksi, mutta hyväksi keinoksi tunnistaa oma osaaminen ja kehittymistarpeet.

Vertaisarvioinnista en kokenut suurta hyötyä itseohjautuvuuteen ja organisointikykyyn liittyen.

Vertaisarviointia voidaan opiskelijoiden mielestä soveltaa työelämässä uuden työntekijän perehdytyksessä sekä työyhteisön ja hoitotyön edistämisessä. Vertaisarvioinnin katsottiin soveltuvan säännöllisesti käytettäväksi menetelmäksi, jolla annetaan ja saadaan rakentavaa palautetta ja pystytään kehittymään. Opiskelijat totesivat, että vertaisarvioinnilla voidaan verrata osaston vakiintuneita käytänteitä uuden työntekijän ideoihin. Opiskelijat arvioivat, että vertaisarvioinnin kautta voidaan etsiä kollegoiden vahvuuksia ja siten hyödyntää niitä työelämässä. Yhdessä arviointilomakkeessa oli todettu, että eettiset periaatteet kuuluvat hyvään kollegiaalisuuteen.

Vertaisarviointi kehitti kommunikointitaitoja. Piti miettiä mikä on paras tapa esittää oma arviointi.

Opiskelijat ajattelivat vertaisarvioinnin kehittävän työyhteisöä lisäämällä avoimuutta, kehittämällä ammattitaitoa ja parantamalla osaamista. Toisen työntekijän osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen arvioitiin hyödyntävän koko työyhteisöä ja siten mahdollistaa ammatillisen kasvun. Opiskelijat pohtivat, että vertaisarvioinnilla saaduilla havainnoilla voitaisiin suunnata koulutuksia työelämässä.

Toisen osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen hyödyntää koko työyhteisöä. Myös koulutuksia voisi suunnata arviointien havaintojen perusteella.

Vertaisarvioinnin ajateltiin edistävän potilasturvallisuutta työyhteisön kehittämisen ja työelämään soveltamisen alueilla. Opiskelijat kokivat potilasturvallisuuden lisääntyvän asioiden paremmalla huomioon ottamisella ja lisääntyneellä tarkkuudella. Vertaisarviointilla voitaisiin ottaa puheeksi potilasturvallisuutta heikentävät seikat, kuten kollegoiden osaamisen puutteet. Potilasturvallisuuden edistymisen katsottiin parantavan hoitotyön eettisyyttä.

Saattais tuoda tarkkuutta ja lisätä potilasturvallisuutta. Ottais enemmän asioita huomioon.

Osallistumisen vertaisarviointiin opiskelijat kokivat mielekkäänä ja mielenkiintoisena. Opiskelijoiden mielestä oli mielenkiintoista saada tietää vertaisen näkökulma ja mielipide omasta työskentelystä. Osallistuminen koettiin positiivisena hyvän ryhmähengen johdosta, jonka johdosta palautteen antaminen ja saaminen tuntuivat luontevalta. Osa opiskelijoista ajatteli, että harjoitteluun liittyvät useat eri tehtävät ja reflektiot tekivät vertaisarviointiin osallistumisen haastavaksi.

Mielenkiintoista tutustua uudenlaiseen toimintamenetelmään. Opiskelijaryhmän henki oli hyvä, joten vertaisarviointi ei tuntunut kiusalliselta.

Vertaisarvioinnin katsottiin soveltuvan osaksi opiskelijamoduulia hyvin. Tavallista tiiviimmän yhteistyön opiskelijoiden kesken arveltiin edistävän vertaisarvioinnin onnistumista, sillä osa vertaispareista koki vähäisen yhteistyön hankaloittavan arvioinnin tekemistä. Vertaisarviointia ehdotettiin myös toteutettavan koko ryhmän kesken. Vertaisten läsnäolo koettiin palkitsevaksi, reflektointi ja keskustelu vertaisen kanssa auttoivat opiskelijoita harjoittelussa jaksamisessa.

Vertaisten eli opiskelijoiden läsnäolo oli palkitsevaa. Mielestäni on ”turvallisempi” olo muiden joukossa. Reflektointi ja keskustelu auttaa jaksamaan.

Vertaisarviointi jäi pintapuoliseksi vähäisten yhteisten vuorojen vuoksi.

8.2 Vertaisarviointiohjeistuksen toimivuus

Opiskelijat arvioivat kirjallisen ohjeistuksen ulkoasun ja sisällön mielekkääksi. Ohjetta pidettiin selkeänä, asiallisena, informatiivisena ja sopivan pituisena. Tietoa arvioitiin olevan kattavasti ja tekstin olevan helppolukuista. Ohjeistuksen kuviot koettiin selkeyttäväksi. Opiskelijat ehdottivat, että reflektointia ryhmässä voisi käyttää osana vertaisarviointia.

Ohjeistus oli asiallinen ja helppolukuinen. Kuviot tukivat kirjallista ohjeistusta.

Suullista ohjeistusta toivottiin konkreettisemmaksi, ja että ohjeistus kerrataan ennen vertaisarvioinnin toteuttamista. Opiskelijat toivoivat, että suullisessa ohjeistuksessa olisi tullut tarkemmin esille mitä arvioidaan ja milloin.

Ohjeistus oli hyvä, sekä suullinen että kirjallinen. Kirjallinen ohje oli selkeä ja sopivan pituinen, ei liian laaja. Suullisen ohjauksen olisi voinut kerrata ennen arviointien toteutumista.

Aikataulutusta koettiin aluksi järkeväksi, mutta havainnointiaika jäi vähäiseksi, sillä vertaisilla oli vähän yhteisiä vuoroja. Vähäisen havainnoinnin koettiin heikentävän vertaisarvioinnin luotettavuutta. Opiskelijat pitivät tärkeänä, että palautteen antamiselle varattiin kiireetön hetki. Yksi opiskelijoista ehdotti vertaisarviointikeskustelun siirtämistä harjoittelun loppuun, jolloin kehittämisideoita voisi käyttää hyödyksi kesätyössä tai viimeisessä harjoittelussa.

Mielestäni aikataulutusta olisi voinut olla jämämpää alussa.

Vertaisarviointia voisi käyttää myös harjoittelun lopussa, kehitysmishaasteita kesätyöhön ja viimeiseen harjoitteluun.

8.3 Jorvin opiskelijamoduulissa toteutettu vertaisarviointi

Diakonia-ammattikorkeakoulun kanssa yhteistyössä järjestetyssä Jorvin opiskelijamoduulissa vertaisarviointi toteutettiin Kolmiosairaalan opiskelijamoduuliin verrattuna eri tavalla. Vertaisarviointi toteutettiin harjoittelun puolivälissä väliarvioinnissa. Poiketen Kolmiosairaalassa käytetystä menetelmästä, opiskelijoille ei jaettu kirjallista ohjeistusta, vaan harjoittelusta vastaava opettaja antoi vertaisarvioinnista suullista ohjausta ennen arvioinnin toteuttamista. Opiskelijoiden välinen vertaisarviointi toteutettiin välittömästi ohjauksen jälkeen. Arviointitilanteessa opiskelijat antoivat toisilleen nimettömänä kirjallisen vapaamuotoisen palautteen. Jokainen opiskelija luki saamansa palautteen ääneen ja esitti tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä. Saadusta palautteesta keskusteltiin ryhmän kesken. Vertaisarvioinnin jälkeen opiskelijat arvioivat vielä yhteistyön sujuvuutta, kirjoittamalla ylös kuuden työvuoron osalta onnistumiskokemuksia ja kehittymistarpeita.

8.3.1 Vertaisarvioinnin palautteet Jorvin opiskelijamoduulissa

Saimme opiskelijoiden antamat palautteet käytettäväksi opinnäytetyöhömme vertaisarvioinnin kehittämiseksi. Toisilleen annetuissa henkilökohtaisissa palautteissa opiskelijat arvioivat toistensa vahvuuksia ja kehittämiskohteita, joita olivat huomioineet harjoittelun alun aikana. Opiskelijat pohtivat monipuolisesti toistensa vahvuuksia, esimerkiksi vuorovaikutustaitoja, työtettä, asennetta, vastuun kantamista ja hoitotyön käytännön taitoja. Osassa palautteista opiskelijat olivat arvioineet omaa kehittymistään harjoittelun aikana. Kehittämiskohteiden esille tuominen oli vahvuuksiin verrattuna vähäisempää. Kehittämiskohteiksi arvioitiin muun muassa kädentaitoihin, potilaan kohtaamiseen ja tutkivaan työotteeseen liittyvät osa-alueet.

Tunnollinen ote hoitotyöhön. Vastuun ottaminen ja asioiden selvittäminen loppuun saakka.

Valoisa lähestyminen potilaisiin. Hyvä vuorovaikutustaso.

Omat työskentelytaidot kehittyvät jatkuvasti. Esim. lääkehoidossa ym. osaamista voi hankkia lisää.

Vielä tiettyihin esim. kädentaitojen selkeään työskentelyjärjestykseen, rutiinin muodostumiseen voisi kiinnittää huomiota, mutta kädentaidot oppivat kyllä! Sinussa mahtavaa on tapasi olla ihmisten kanssa.

Vuorokohtaisissa palautteissa arvioinnit painottuivat yhteistyön sujuvuuteen, vuorovaikutukseen, raportointitaitoihin, moniammatillisuuteen, lääkehoitoon ja hoitotyön jatkuvuuteen. Pääosin vuorokohtaisessa arvioinnissa kiinnitettiin huomiota positiivisiin havaintoihin, kehittämistarpeita oli kirjattu vähemmän.

Kiireisenä päivänä kokonaisuus pysyi hyvin kasassa.

Työnjako melko selkeää ja hommat hoituneet.

Tarkkuutta lääkkeenjaossa.

Yksi opiskelijoista antoi kirjallisen palautteen Jorvissa toteutetusta vertaisarvioinnista. Palautteessa opiskelija koki vertaisarvioinnista olleen hyötyä. Vertaisarvioinnin vahvuudeksi hän kertoi arvioinnin ajankohdan sekä rakentavan palautteen. Opiskelija koki vertaisarvioinnin vahvistaneen hänen itsetuntoaan ja parantaneen itseluottamusta. Jorvin harjoittelua ohjaava opettaja kertoi, että vertaisarviointi aiotaan ottaa osaksi osaston henkilökuntaa kehittävää toimintaa.

8.3.2 Jorvin vertaisarvioinnin palautteiden pohdinta

Jorvin vertaisarvioinnin erilainen toteutustapa laajensi opinnäytetyömme näkökulmaa. Huomasimme, että ryhmässä toteutettu vertaisarviointi mahdollistaa monipuolisen palautteen useamman arvioijan johdosta. Palautteesta keskustelu ryhmän kesken lisäsi avoimuutta. Mielestämme palautteen antaminen anonyymisti lisäsi arvioinnin luotettavuutta, koska siten opiskelijat antavat rehellisempää palautetta.

Jorvissa vertaisarvioinnista ei annettu ohjausta harjoittelun aluksi, vaan vasta juuri ennen vertaisarviointitilannetta. Harjoittelun aluksi annettu ohjaus olisi mahdollistanut valmistautumisen vertaisarviointiin ja näin ollen voinut mahdollistaa tarkemman palautteen antamisen ja havaintojen tekemisen pidemmällä aikavälillä. Jorvin opiskelijoiden arvioinnit toisillensa vahvistivat näkemystämme siitä, että vertaisarviointi on toimiva ja hyödyllinen tapa kehittää ammatillisuutta.

8.4 Valmiin ohjeistuksen sisältö

Kaksisivuisen ohjeistuksen ensimmäisen sivun sisältöön teimme täsmentäviä muutoksia. Huomioimme vertaisarvioinnin kehittävän työyhteisön lisäksi yksittäistä työntekijää. Puhuttaessa annettavan palautteen laadusta, otimme selkeyden vuoksi pois sanat ”tasapainoinen” ja ”tuomitseva”. Menetelmää koskevat muutokset muuttivat ohjeistuksen toisen sivun sisältöä, mutta sivun ulkoasu ja rakenne jätettiin ennalleen.

Merkittävin muutos kehittämäämme menetelmään alkuperäiseen verrattuna oli vertaisparien vaihtuminen ryhmäarviointiin. Vertaisarvioinnin menetelmä pysyi kuusivaiheisena, mutta muokkasimme yksittäisiä vaiheita toimivimmiksi ja selkeämmiksi.

Ensimmäisessä vaiheessa vertaisarviointiin tutustutaan ja siihen sitoudutaan. Ohjaaja antaa opiskelijoille ohjausta vertaisarvioinnin toteuttamisesta opiskelijamoduulissa ja sovitaan aikataulusta yhdessä opiskelijoiden kanssa. Vertaisarviointi tapahtuu koko ryhmän kesken harjoittelun puolivälissä. Ohjaaja käy vertaisarviointiprosessin suullisesti läpi ja antaa opiskelijoille kirjallisen ohjeistuksen, sekä vastaa opiskelijoiden kysymyksiin. Ohjauksessa kannustetaan opiskelijoita aktiivisuuteen ja motivoidaan käyttämään vertaisarviointia ammatillisen kehittymisen välineenä.

Toisessa vaiheessa opiskelijat aloittavat harjoittelun ja refleктоivat työskentelyn ohessa omaa toimintaansa. Itse-reflektion lisäksi opiskelijat havainnoivat toisten opiskelijamoduulissa olevien opiskelijoiden toimintaa harjoittelu-ympäristössä. Halutessaan opiskelijat voivat havainnointivaiheessa tehdä muistiinpanoja itsestään ja toisista opiskelijoista. Havainnointivaihe kestää vertaisarviointitilanteeseen, eli noin harjoittelun puoliväliin asti.

Menetelmän kolmas, neljäs ja viides vaihe sisältävät vertaisarviointiprosessin kehittämisosuudet. Ennen vertaisarviointitilannetta opiskelijat keräävät havainnoimansa asiat toisistaan kirjallisiksi muistiinpanoiksi, jotka annetaan nimettömänä ohjaajalle vertaisarviointitilanteen alussa. Kirjallisissa muistiinpanoissa opiskelijat arvioivat toistensa vahvuuksia ja kehittämiskohteita. Sisällöltään vertaisarvioinnin tulisi olla vertaisia monipuolisesti kehittävää ja kunnioittavaa. Ohjaaja jakaa kaikille opiskelijoille vertaisarviointipalautteen ja jokainen opiskelija arvioi saamaansa palautetta itse-reflektion valossa. Vertaisarviointitilanteessa opiskelijat keskustelevat rakentavasti saamastaan palautteesta ja pohtivat omia kehittämistarpeitaan. Jokainen opiskelija pyrkii tunnistamaan ja nimeämään kehittämiskohteet itselleen. Kehittämiskohteet voivat tuottaa uusia tavoitteita loppuharjoittelua varten tai opiskelijat voivat hyödyntää niitä jatkossa itsensä ammatillisessa kehittämisessä.

Vertaisarviointitilanteen jälkeen opiskelijat pohtivat loppuharjoittelun aikana omaa kehittymistään ja mahdollisia uusia kehittämiskohteita. Loppuarvioinnissa voidaan hyödyntää vertaisarvioinnin tuloksia.

9 POHDINTA

9.1 Vertaisarviointivälineen kehittämisen arviointi

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa vertaisarviointiväline opiskelijamoduuliin. Suomessa vertaisarviointia on vaikeaa toteuttaa sairaanhoitajaopiskelijoiden kesken, koska opiskelijat ovat yleensä oman ohjaajansa kanssa. Kokemustemme mukaan opiskelijat tekevät vähän yhteistyötä kliinisissä harjoitteissa. Opiskelijamoduulissa opiskelijat toimivat tiimissä (Manninen 2014, 133), joten vertaisarviointia pystytään toteuttamaan opiskelijoiden kesken.

Vertaisarvioinnista saamamme palaute osoitti, että vertaisarvioinnin toteuttaminen opiskelijamoduulissa on kehittänyt opiskelijoita samoin kuin on todettu kansainvälisissä tutkimuksissa. Kansainvälisissä hoitotyön tutkimuksissa vertaisoppimisen ja -opetuksen on todettu hyödyttävän opiskelijoita lisäämällä itsevarmuutta, vahvistamalla vuorovaikutusta sekä kehittämällä kliinisiä taitoja ja johtamisen taitoja (Secomb 2008, 703, 706; Cushing ym. 2011, 6–7). Arvioinnista saamamme palautteen perusteella ajatteleimme vertaisarvioinnin olevan hyödyllinen ja tarpeellinen väline sairaanhoitajaopiskelijoiden ammatillisuuden kehittämisessä. Palautteen mukaan vertaisarvioinnin toteuttamista on kannattavaa jatkaa tulevissa opiskelijamoduuliharjoitteissa.

Lontoossa St. Georgen yliopistossa vuonna 2011 julkaistu tutkimus vertaispalauteesta oppimisvälineenä vahvisti opiskelijamoduulista saadun palautteen tuloksia. St. Georgen yliopiston tutkimustuloksissa todettiin rakentavan palautteen auttavan opiskelijoita tiedostamaan omat taidot ja kehittämistarpeet. (Cushing ym. 2011, 6–7.) Opiskelijamoduulin opiskelijat arvioivat vertaisarvioinnin kehittäneen heidän kommunikointitaitojaan sekä auttaneen omien vahvuuksien ja kehittymishaasteiden tunnistamisessa.

Irlantilaisessa Limerickin yliopistossa tutkittiin opiskelijoiden asenteita vertaisarviointista. Suurin osa tutkimukseen osallistuneista fysioterapian opiskelijoista koki vertaisarviointiin osallistumisen mielekkäänä ja arvokkaana kokemuksena. Opiskelijat arvioivat, että vertaisarviointia käytettäessä opetusmenetelmänä tulisi ottaa huomioon opiskelijoiden erilaiset valmiudet antaa vertaisarviointia sekä opiskelijoiden sitoutuminen vertaisoppimiseen. (McGarr & Clifford 2013, 677.) Myös opiskelijamoduuliin osallistuneet opiskelijat arvioivat vertaisarviointiin osallistumisen positiivisena kokemuksena. Palautteissa ei tullut esille opiskelijoiden arviota erilaisista valmiuksista vertaisarvioinnin antamiseen tai siihen sitoutumiseen. Nämä asiat ovat mielestämme tärkeitä ottaa huomioon toteutettaessa vertaisarviointia opiskelijamoduulissa.

Kehitimme tutkitun tiedon pohjalta vertaisarviointimenetelmän ja valmistimme kirjallisen ohjeistuksen opiskelijoille sekä kirjallisen ohjausmateriaalin ohjaajalle. Sovelsimme kehittämäämme ohjeistukseen Eurooppalaisen vertaisarvioinnin oppaan tavoin Euroopan komission ammatillisen koulutuksen laadun teknisen työryhmän laatimaa yleisen laadunvarmistuksen ja laadunhallinnan viitekehystä (KUVIO 1, sivulla 13).

Opiskelijat arvioivat ja antoivat palautetta kehittämämme vertaisarvioinnin toimivuudesta. Vertaisarvioinnin ohjeistus koettiin opiskelijoiden kesken pääosin hyväksi ja toimivaksi. Saamastamme palautteesta voidaan päätellä, että ryhmän kesken toteutettu vertaisarviointi mahdollistaa monipuolisemman palautteen saamisen, kuin kahden vertaisen kesken toteutettu vertaisarviointi. Saimme palautteesta vastaukset vertaisarviointivälineen arvioinnissa käytettäviin kysymyksiin. Vastausten myötä pystyimme kehittämään ja viimeistelemään ohjeistuksen ja siihen liittyvän vertaisarviointimenetelmän.

Vertaisarvioinnin tavoitteena oli, että sitä pystyttäisiin hyödyntämään yhtenä harjoittelun arviointimenetelmänä. Menetelmän kokeiluvaiheessa Kolmiosairaan ja Jorvin opiskelijamoduuleissa vertaisarviointi otettiin luontevasti osaksi arviointia. Tulevaisuudessa nähdään otetaanko vertaisarviointi jatkossa osaksi opiskelijamoduulin arviointia.

Tavoitteemme oli myös, että kehittämämme vertaisarviointimalli ja siihen liittyvä ohjeistus motivoisivat opiskelijamoduulin opiskelijoita hyödyntämään vertaisarviointia työelämässä. Opiskelijamoduuliopiskelijat arvelivat, että vertaisarviointia voisi käyttää tulevaisuudessa työelämässä. Jorvin opiskelijamoduuliosastolla vertaisarviointia aiotaan hyödyntää jatkossa työyhteisön kehittämiseksi. Nämä olivat meille positiivisia havaintoja vertaisarvioinnin tarpeellisuudesta osana opiskelua. Mielestämme vertaisarviointiin tutustuminen opiskeluaikana harjoitteluympäristöissä kannustaa viemään vertaisarviointia työelämään.

9.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Ennen kehittämishankkeeseen osallistumista tulee selvittää tutkimuskohteen ja tutkimuskysymyksen eettisyys. Myös toisen johtamaan tutkimushankkeeseen liittyvä tutkimus tulee olla eettisesti perusteltu. (Leino-Kilpi & Välimäki 2014, 366.) Opinnäytetyöprosessin alussa otimme selvää opinnäytetyöhömmä liittyvästä tutkimushankkeesta ja huolehdimme oman tutkimuskohteemme eettisestä hyväksyttävyydestä.

Hyvä tieteellinen käytäntö edellyttää tutkimusetiikan määrittämien keskeisten kohtien soveltamista. Tuotteemme arvioinnissa noudatimme tutkimusetiikan mukaisia toimintatapoja, joita ovat rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.) Työmme teoriapohja perustui mahdollisimman ajankohtaiseen tutkittuun tietoon, joka lisäsi työn eettisyyttä ja luotettavuutta. Tutkimuksen eettinen luotettavuus perustuu laadukkaaseen tietoon ja tiedon määrään (Leino-Kilpi & Välimäki 2014, 367).

Tutkimuksen eettisyyteen vaikuttaa tutkittavien halu osallistua tutkimukseen. Tutkittavilta tulee pyytää suostumus tutkimukseen osallistumisesta ja heitä on informoitava rehellisesti tutkimukseen liittyvistä asioista. (Leino-Kilpi & Välimäki 2014, 368.) Ohjeistuksen kokeiluvaiheessa järjestämäämme vertaisarviointitilanteeseen osallistuminen oli vapaaehtoista. Tavoitteenamme oli luoda kunnioitettava ilmapiiri, joka edesauttoi yksilön ja yhteisön kehittymistä. Pohdimme ennen harjoittelun alkua omia valmiuksiamme vertaisarvioinnin ryhmänohjaajina, koska tilanteessa vaaditaan ryhmänohjaustaitoja sekä asiantuntijuutta vertaisarviointiin liittyen. Onnistuimme kuitenkin ohjaamaan ryhmää hyvin, saimme ohjaukseen liittyen suullisesti positiivista palautetta ryhmän jäseniltä.

Kolmiosairaalan opiskelijamoduulien opiskelijat antoivat nimettömästi palautetta laatimillemme arviointilomakkeille ja Jorvin opiskelijamoduulin opiskelijoilta saimme materiaalin, jossa he olivat vertaisarvioineet toisiaan nimettöminä. Tutkimuksen eettisyyttä lisäsi palautteiden kerääminen nimettöminä. Valmiista raportista tutkimukseen osallistuneita henkilöitä ei ole tunnistettavissa.

Eettiseen tutkimusprosessiin kuuluvat tarvittavien tutkimuslupien hankkiminen ja eettinen ennakoarviointi (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6). Emme hakeneet erillistä tutkimuslupaa opinnäytetyöllemme, sillä tutkimuksemme toteutettiin osana opiskelijamoduulia kehittävää tutkimusta, jonka tutkimuslupa kattoi opinnäytetyömme.

Harjoittelun suorittaminen opiskelijamoduulissa antoi meille varmuutta ja tietoa tuotteen tarpeesta. Tuotteen kokeileminen kohdeympäristössä mahdollisti tuotteen kehittämisen toimivammaksi. Tutkimusraportin kirjoittamisessa kiinnitimme huomiota riittävään opinnäytetyöprosessin kuvaukseen, jossa näkyy tuotteen kehityskulku. Tutkimusaineiston kokoaminen ja selkeä esittäminen vaikuttavat lukijan luottamukseen tutkimusta kohtaan (Tuomi & Sarajärvi 2009, 141).

Eettisesti toteutetun tutkimuksen analysoinnissa hyödynnetään koko tutkimusaineistoa ja analysointi toteutetaan tieteellisesti luotettavasti (Leino-Kilpi & Välimäki 2014, 370). Teemoittelimme arviointilomakkeella kerätyt palautteet analysointivaiheessa totuudenmukaisesti ja arvioinnista saatujen palautteiden tarkastelussa otimme huomioon kaikki saadut palautteet.

Kahdella eri menetelmällä toteutettu vertaisarviointi toi opinnäytetyöllemme laajemman tarkastelukulman. Palautteiden analysoinnin jälkeen olemme mielestämme pystyneet tuottamaan mahdollisimman hyvin käyttötarkoitusta palvelevan tuotteen. Viimeisintä tuotetta ei ole vielä testattu käytännössä, mutta jatkotutkimusehdotuksena käyttöönotetun tuotteen soveltuvuutta voidaan kehittää edelleen.

9.3 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessimme kesti vuoden, tuotteen kehittäminen eteni vaiheittain. Olemme tyytyväisiä opinnäytetyöprosessin etenemiseen ja aikataulussa pysymiseen. Opinnäytetyöprosessi kehitti ammatilliseen asiantuntijuuteen tarvittavaa osaamistamme.

Yhteistyö opinnäytetyötämme ohjaavan opettajan sekä yhteistyötahon kanssa on ollut sujuvaa. Vertaisarvioinnin ohjaus ja tiimityöskentely opiskelijamoduulissa antoivat meille kokemusta asiantuntijana toimisesta ja projektityöskentelystä. Olemme saaneet opinnäytetyömme kautta lisää valmiuksia toimia yhteistyössä kollegoiden ja moniammatillisen tiimin kanssa. Parityöskentely kehitti vuorovaikutustaitojamme sekä vertaistyöskentelyä ja konsultointitaitoa. Keskinäinen työskentelymme on ollut tiivistä ja onnistunutta, olemme saaneet tukea toisistamme prosessin aikana. Seminaarit eri opinnäytetyöprosessin vaiheissa ja ohjauskäynnit ohjaavan opettajan kanssa antoivat varmuutta esiintymis- ja neuvottelutaitoihin.

Sairaanhoitaja toteuttaa asiantuntijana näyttöön perustuvaa hoitotyötä. Hoitotyön päätöksenteossa vaaditaan tutkimustietoon perustuvia hoitosuosituksia tai muuta ajankohtaista tietoa. (Opetusministeriö 2006, 65.) Olemme kehittyneet kriittisessä ajattelussa ja näyttöön perustuvan tiedon hyödyntämisessä, lisäksi ongelmanratkaisu- ja dokumentointitaitomme ovat vahvistuneet.

Tutkimus- ja kehittämistyö kuuluvat sairaanhoitajan ammatilliseen osaamiseen. Sairaanhoitajilla on vastuu hoitotyön laadusta ja kehittämisestä. (Opetusministeriö 2006, 66.) Oma osaamisemme tutkimus- ja kehittämistyössä on lisääntynyt merkittävästi opinnäytetyötä tehdessä. Tunnistamme ja osaamme tuoda esille hoitotyön kehittämistarpeita aikaisempaa paremmin. Olemme saaneet rohkeutta ryhtyä organisoimaan ja kehittämään hoitotyön toimintaa.

Opiskelijoiden ohjaus ja opetus sekä henkilöstön koulutus ovat osa sairaanhoitajan työtä. Saimme lisää valmiuksia hoitopedagogiikan toteuttamiseen opinnäytetyömme vertaisarvioinnin ohjauksen ja ohjeistuksen valmistamisen myötä.

Käytännön harjoittelut ovat olennainen osa sairaanhoitajakoulutusta. Uuteen innovatiiviseen hankkeeseen osallistuminen ja siihen liittyen opinnäytetyön tekeminen ovat kasvattaneet haluamme vaikuttaa yhteiskunnallisesti terveyspalvelujärjestelmän rakenteiden ja toimintatapojen kehittämiseen. Väestörakenteen muutoksessa on tärkeää, että sairaanhoitaja kykenee vaikuttamaan omalla työskentelyllään yhteiskunnan toimintaan. Opinnäytetyössämme monikulttuurisuus ei tullut esille, mutta koemme valmiutemme kulttuurin huomioimiseen hoitotyössä hyväksi. Olemme opintojen aikana kehittyneet huomattavasti monikulttuurisessa hoitotyössä ja ajattelemme asenteemme edistävän osaamistamme jatkossa.

Sairaanhoitajan tulee huomioida työssään ihmisoikeudet, sosiaali- ja terveyshuollon lainsäädäntö ja hoitotyön eettiset ohjeet (Opetusministeriö 2006, 65). Olemme opinnäytetyöprosessin aikana oppineet huomioimaan eettisiä periaatteita paremmin ja eettinen ajattelumme on kehittynyt.

Opinnäytetyöprosessi ei kehittänyt osaamistamme terveyden edistämisen osalta. Ajattelemme, että sairaanhoitajalle on tärkeää toimia terveyttä edistävästi ja hyvinvointia ylläpitävästi. Näitä taitoja olemme harjoitelleet opiskelun aikana ja vahvistamme terveyden edistämisen taitoja työelämässä.

Opiskelijamoduuliin osallistuminen kehitti kliinisen hoitotyön ja lääkehoidon osaamistamme. Opiskelijamoduulissa hoitotyön päätöksentekotaitomme sekä hoitotyön auttamismenetelmien ja lääkehoidon hallintamme kehittyivät. Saimme varmuutta sairaanhoitajana toimimiseen.

9.4 Opinnäytetyön hyödynnettävyys sekä jatkotutkimusehdotukset

Opinnäytetyömme tarkoitus oli kehittää opiskelijamoduulia vertaisarvioinnin osalta luomalla ohjeistus, johon suunnittelimme pohjaksi tutkittuun tietoon perustuvan vertaisarviointimenetelmän. Uskomme kehittämämme menetelmän ja siihen liittyvän ohjeistuksen muokkautuvan ajan kuluessa käyttötarpeiden mukaiseksi. Toivomme, että vertaisarviointia hyödynnettäisiin osana opiskelijamoduuliharjoitteluja, koska vertaisarvioinnilla todettiin saadun palautteen perusteella olevan positiivinen vaikutus ammatilliseen kehittymiseen. Vertaisarviointia voitaisiin mahdollisuuksien mukaan toteuttaa myös työelämässä tai muissa harjoitteluympäristöissä.

Jatkossa voidaan tutkia kehittämämme vertaisarviointiohjeistuksen toimivuutta käytännössä. Arvioinnista saatujen palautteiden perusteella ohjeistusta ja sen sisältöä voidaan kehittää edelleen. Opinnäytetyössämme vertaisarviointi toteutettiin samassa vaiheessa olevien opiskelijoiden kesken. Jatkotutkimusehdotuksena on tutkia miten vertaisarviointia voidaan toteuttaa eri opiskelun vaiheessa olevien opiskelijoiden kesken.

Lähetämme opinnäytetyömme opiskelijamoduuli kehittäjille, joiden tutkimuksen osana opinnäytetyömme on toteutettu. Lisäksi lähetämme opinnäytetyömme Kolmiosairaan osasto 2B:lle, jossa suoritimme itse opiskelijamoduuliharjoittelun keväällä 2015. Tarkoitus on, että edellä mainittujen tahojen kautta opinnäytetyönämme valmistettu vertaisarviointiohjeistus otetaan käyttöön opiskelijamoduuliharjoittelussa.

LÄHTEET

- Cushing, Annie; Abbott, Stephen; Lothian, Doug; Hall, Angela & Westwood, Olwyn M.R. 2011. Peer feedback as an aid to learning – What do we want? Feedback. When do we want it? Now!. *Medical Teacher* 33, 105-112.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Hoitotyön koulutusohjelman harjoittelupolku. Viitattu 30.11.2014. www.diak.fi
- Eteläpelto, Anneli & Vähäsantanen, Katja 2006. Ammatillinen identiteetti persoonallisena ja sosiaalisena konstruktiona. Teoksessa Anneli Eteläpelto & Jussi Onnismaa (toim.) *Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu*. Vantaa: Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen tutkimusseura, 26–49.
- European Commission 2015. Fundamentals of a "Common Quality Assurance Framework" (CQAF) for VET in Europe. Viitattu 19.8.2015. http://www.mecd.gob.es/educa/incual/pdf/Fundamentals_EN_final.pdf
- Gopee, Neil 2001. The role of peer assessment and peer review in nursing. *British Journal of Nursing* 10 (2), 115–121.
- Gutknecht-Gmeiner, Maria 2013. Eurooppalaisen vertaisarvioinnin opas ammatilliseen koulutukseen. Helsinki: Opetushallitus
- Haag-Heitman, Barbara & George, Vicki 2011. *Peer Review in Nursing; Principals in successful Practice*. Lontoo: Jones and Bratlett Publishers
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula. *Tutki ja kirjoita 2013*. Helsinki: Tammi
- Hurme, Tiina 2013. Kansainvälinen sairaanhoitajakoulutus Suomessa – Kliininen harjoittelu ja ammatti-identiteetti opiskelijoiden kuvaamana. Kuopio: Itä-Suomen yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 22.11.2014. http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20140007/urn_nbn_fi_uef-20140007.pdf
- HUS 2015 a. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri. Osasto 2B infektiosairaudet. Viitattu 20.4.2015. http://www.hus.fi/sairaanhoito/sairaalat/meilahden-kolmiosairaala/kolmiosairaala_osastot/Sivut/Osasto-2B.aspx

- HUS 2015 b. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri. Sisätautien osasto S6. Viitattu 20.4.2015. <http://www.hus.fi/sairaanhoito/sairaalat/jorvin-sairaala/sisataudit/Sivut/Sis%c3%a4tautien-osasto-S6.aspx>
- HUS 2015 c. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri. Dialyysihoitokeskus Delta. Viitattu 20.4.2015. <http://www.hus.fi/sairaanhoito/sairaalat/meilahden-kolmiosairaala/dialyysihoitokeskus/Sivut/default.aspx>
- Jämsä, Kaisa & Manninen, Elsa 2000. Tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi
- Kallio, Suvi 2011. Tavoitteena taitava sairaanhoitaja - Sairaanhoitajaopiskelijan oppiminen työharjoittelussa. Tampere: Tampereen yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 24.11.2014. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/82524/gradu05020.pdf?sequence=1>
- Kananen, Jorma 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammatti- korkeakoulu
- Kotila, Jaana 2012. Vertaisarviointi osaamisen kehittämisen menetelmänä hoitotyössä. Kuopio: Itä-Suomen yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 30.11.2014. http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20121012/urn_nbn_fi_uef-20121012.pdf
- Kyngäs, Helvi; Kääriäinen, Maria; Poskiparta, Marita; Johansson, Kirsi; Hivonen, Eila & Renfors, Timo 2007. Ohjaaminen hoitotyössä. Helsinki: WSOY
- Lammi-Rajapuro, Katriina 2014. Vertaisarviointi- työkalu oman työn kehittämiseen. Viitattu 27.11.2014. http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/23670_Vertaisarviointi-_Tyokaluu_oman_tyon_kehittamiseen_-KLR.pdf
- Leino-Kilpi, Helena & Välimäki, Maritta 2014. Etiikka hoitotyössä. Helsinki: Sanoma Pro Oy
- Manninen, Katri 2014. Experiencing authenticity – The core of student learning in clinical practice. Viitattu 25.11.2014.

- http://publications.ki.se/xmlui/bitstream/handle/10616/41988/Thesis_Katri_Manninen.pdf?sequence=1
- McGarr, Olliver & Clifford, Amanda Marie 2012. "Just enough to make you take it seriously": exploring students' attitudes towards peer assessment. *Higher Education* 65 (6), 677–693
- Mikkonen, Irma 2005. *Clinical learning as experienced by nursing students in their critical incidents*. Joensuu: Joensuun yliopisto
- Oinonen, Irma 2000. *Harjoittelun ohjaus hoitotyön koulutuksen eri vaiheissa*. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu
- Ojanen, Sinikka 2006. *Ohjauksesta oivallukseen: Ohjausteorian käsittelyä*. Helsinki: Yliopistopaino
- Opetushallitus 2014. *Vertaisarviointi*. Viitattu 30.11.2014. http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/laadunhallinnan_tuki/vertaisarviointit
- Opetusministeriö 2006. *Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot*. Helsinki: Opetusministeriö
- Pakkanen, Jonna; Stolt, Minna & Salminen, Leena 2012. Potilassimulaatio sairaanhoitaja-opiskelijoiden hoitotyön taitojen oppimisessa – kirjallisuuskatsaus. *Hoitotiede* 24 (2), 163–174.
- Parkkunen, Niina; Vertio, Harri & Koskinen-Ollonqvist, Pirjo 2001. *Terveystieteiden suunnittelun arvioinnin opas*. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus
- Ruohotie, Pekka 2000. *Oppiminen ja ammatillinen kasvu*. Helsinki: WSOY
- Sandell, Kirsti; Tarkka, Marja-Terttu & Åstedt-Kurki, Päivi 2001. Hoitotyön opiskelijoiden itseohjautuvuusvalmius ja itseohjautuvan oppimisprosessin tukeminen. *Hoitotiede* 13(2), 78–86.
- Secomb, Jacinta 2008. A Systematic review of peer teaching and learning in clinical education. *Journal of Clinical Nursing* 17 (6), 703–716
- Silfverberg, Paul 2007. *Ideasta projektiksi. Projektinvetäjän käsikirja*. Viitattu 31.8.2015. <http://mol.fi/esf/ennakointi/raportit/pvopas.pdf>
- Stolt, Jaana 2011. *Opiskelijasta sairaanhoitajaksi. Käytännön harjoittelujaksot sairaanhoitajaopiskelijan ammatillisen identiteetin rakentumisen tukena*. Rovaniemi: Lapin yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 24.11.2014.

<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/76745/Stolt.Jaana.pdf?sequence=1>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Tutkimuseettiset ohjeet. Viitattu 13.11.2014.

http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_verkkoversio040413.pdf.pdf#overlay-context=fi/ohjeet-ja-julkaisut

Vesterinen, Marja-Liisa 2002. Ammatillinen harjoittelu osana asiantuntijuuden kehittymistä ammattikorkeakoulussa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 24.11.2014.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13331/9513913007.pdf?sequence=1>

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi

Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi

Virtuaali ammattikorkeakoulu 2015. Arvioinnin eri muodot. Viitattu 21.9.2015.

<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464158778/1194360088079/1194360304566.html>

LIITE 1: Arviointilomake

Arviointilomake

~vertaisarvioinnista opiskelijamoduulissa

Olet osallistunut keväällä 2015 järjestettävään opiskelijamoduuliin ja ottanut osaa harjoittelun aikana suoritettuun vertaisarviointiin. Sinun kokemus on tärkeä tämän arviointimenetelmän kehittämisessä. Otamme mielellämme vastaan palautetta vertaisarviointimenetelmästä, joka liittyy opinnäytetyöhömmme ”Ohjeistus vertaisarvioinnista opiskelijamoduulissa”. Palaute kerätään nimettömänä ja sen tarkoituksena on auttaa kehittämään opiskelijamoduulissa käytettävää vertaisarviointimenetelmää ja siihen liittyvää ohjeistusta. Kiitos vastauksistasi!

✳ Miten koet vertaisarvioinnin tukeneen ammatillista kehittymistäsi?

✳ Arvioi, miten kehittämämme vertaisarviointimenetelmä soveltuu mielestäsi opiskelijamoduuliin?

✳ Arvioi ohjeistuksen ulkoasua: (värit, tekstin ja kuvioiden asettelu/selkeys, ohjeistuksen koko).

* Arvioi ohjeistuksen sisältöä: (tiedon ja kuvioiden kattavuus ja tekstin ymmärrettävyys).

* Miten hyödyntäisit vertaisarviointia tulevaisuuden työelämässä?

* Arvioi, miten vertaisarviointi kehittäisi työyhteisöä?

* Arvioi vertaisarvioinnin merkitystä potilasturvallisuuteen?

* Arvioi, miten eettiset periaatteet toteutuivat vertaisarvioinnissa (kuvaat mitkä periaatteet mielestäsi toteutuivat)?

* Millaiseksi koit vertaisarviointiin osallistumisen?

* Mikä merkitys vertaisarvioinnilla oli seuraaviin asioihin:

Itsetunto, itseluottamus, itseohjautuvuus, kriittinen ajattelu, organisointikyky, kommunikointi- ja raportointitaidot

* Millaisia vinkkejä olet saanut vertaisarvioinnissa työtapojesi kehittämiseen ja monipuolistamiseen?

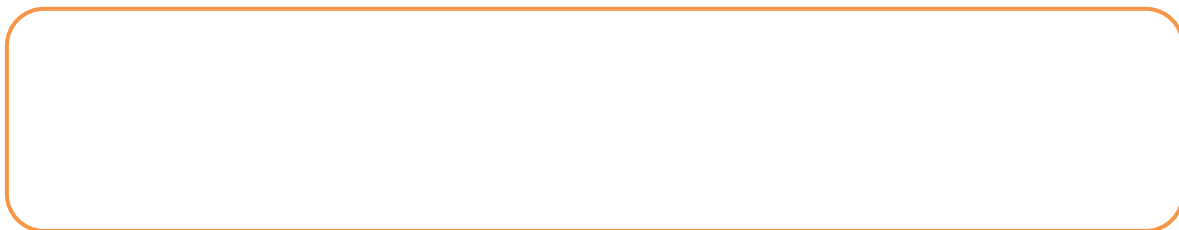

* Kuinka järjestämämme vertaisarvioinnin aikataulutus mielestäsi toimi?

(Menetelmään tutustuminen ja siihen sitoutuminen, havainnointi ja muistiinpanojen tekeminen, itsereflektio ja vertaisen arviointi, raportin kirjoittaminen, palautekeskustelu vertaisen kanssa, kehittämissuunnitelman tekeminen, arviointi)

* Miten koit itsereflektion osana vertaisarviointia?

LIITE 2: Vertaisarviointivälineen arviointi

Kysymys	Teema	Vastaukset
Mitä hyötyä vertaisarvioinnista on kliinisessä harjoittelussa?	Ammatillisen kehittymisen tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> - Omien vahvuuksien tunnistaminen - Kehittymishaasteiden tunnistaminen - Ammatillisen itsevarmuuden lisääntyminen - Puheeksi ottamisen taidon kehittyminen - Omien ajatusten vahvistuminen - Kommunikointitaitojen ja toisen arvioimisessa kehittyminen - Itsetunnon ja itseluottamuksen kehittyminen - Kriittisen ajattelun harjaantuminen - Raportointitaitojen kehittyminen - Organisoitaitaitojen parantuminen - Tarkkuuden lisääntyminen - Osaamisen syventäminen - Oleellisiin asioihin huomion kiinnittäminen - Eettisen ajattelun kehittyminen - Itsereflektiossa kehittyminen - Ei hyötyä itseohjautuvuuteen ja organisointikykyyn
	Soveltaminen työelämään	<ul style="list-style-type: none"> - Säännöllinen rakentavan palautteen saaminen ja itsensä kehittäminen - Uuden työntekijän perehdytyksessä hyödyntäminen - Osaston vakiintuneiden käytäntöiden vertaaminen uuden työntekijän ideoihin - Kollegoiden vahvuuksien etsiminen ja niiden hyödyntäminen työelämässä - Työyhteisön ja hoitotyön edistäminen
	Työyhteisön kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> - Avoimuuden lisääntyminen - Ammattitaidon kehittyminen

	täminen	<ul style="list-style-type: none"> - Ammatillinen kasvaminen - Osaamisen parantuminen - Toisen osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen hyödyttää koko työyhteisöä - Koulutusten suuntaaminen arvioinneista saatujen havaintojen perusteella - Hyvässä kollegiaalisuudessa eettisten periaatteiden huomiointi
	Merkitys potilasturvallisuuteen	<ul style="list-style-type: none"> - Tarkkuuden ja asioiden huomiointi - Potilasturvallisuuden lisääntyminen - Potilasturvallisuutta heikentäviin asioihin puuttuminen ja niiden puheeksi ottaminen - Puutteiden huomioiminen kollegoiden osaamisessa - Potilasturvallisuuden edistymisen vaikutus positiivisesti eettisempään hoitotyöhön
	Kokemus osallistumisesta	<ul style="list-style-type: none"> - Mielekäs - Mielenkiintoinen - Hyvä ryhmähenki, osallistuminen ei tuntunut kiusalliselta - Mielenkiintoista saada toisen näkökulma ja mielipide - Soveltuu yhdessä työskentelyn vuoksi opiskelijamoduuliin - Vertaisten läsnäolo palkitsevaa - Reflektointi ja keskustelu auttavat jaksamisessa - Vertaisarviointi voisi sopia kaikkien opiskelijoiden kesken - Vähäinen yhteistyö vertaisten kesken hankaloitti - Jonkin verran raskasta kaikkien muiden harjoitteluun liittyvien reflektioiden ja tehtävien tekemisen lisäksi

Kysymys	Teema	Vastaukset
Miten toimiva kehitetty vertaisarvioinnin ohjeistus on?	Kirjallinen ohjeistus	<ul style="list-style-type: none"> - Selkeä - Kattavasti tietoa - Selkeyttävä kuvio - Helppolukuinen - Informatiivinen teksti - Asiallinen - Miellyttävä ulkoasu - Kirjallinen ohjeistus sopivan pituinen ja hyvän kokoinen - Reflektointi ryhmässä osana vertaisarviointia
	Suullinen ohjaus	<ul style="list-style-type: none"> - Alussa annettu suullinen ohjaus olisi voinut olla konkreettisempaa - Suullisessa ohjauksessa tarvitaan tarkemmin tietoa siitä mitä arvioidaan ja milloin - Suullisen ohjeistuksen kertaaminen olisi tarpeen ennen arvioinnin toteuttamista
	Aikataulutuksen toimiminen	<ul style="list-style-type: none"> - Järkevän oloinen harjoittelun alussa, mutta vertaisten yhteisten vuorojen vähäisyyden vuoksi ei toiminut - Vertaisarvioinnin voisi suorittaa harjoittelun loppuksi, jotta kehitysideoita kesätyötä tai viimeistä harjoittelua varten - Havainnointivaihe jäi lyhyeksi - Arvioinnin onnistumiseksi tarvitaan kiireetön hetki - Vähäinen havainnointi heikentää vertaisarviointi palautteen luotettavuutta

Vertaisarvioinnin toteutuksen ohjaus, materiaali ohjaajalle

Aluksi on tärkeää motivoida opiskelijoita ja ohjata heitä vertaisarvioinnin toteuttamisesta harjoittelun aikana. Opiskelijoille kerrotaan vertaisarviointista ja itsereflektiosta sekä niiden vaikutuksesta ammatilliseen kasvuun.

Suunnittelemamme menetelmän runko on kuusivaiheinen ja vertaisarviointiprosessi kestää koko harjoittelun ajan. Vertaisarviointitilanne sijoittuu harjoittelun keskivaiheille, osallistujina ovat harjoittelun opiskelijat ja ohjaaja. Vertaisarviointiin osallistuminen voidaan asettaa yhdeksi harjoittelun tavoitteista ja vertaisarvioinnin tuloksia voidaan pohtia loppuarvioinnin yhteydessä.

1. Vertaisarviointiin tutustuminen ja siihen sitoutuminen. Ohjaaja ohjaa käytännön toteutuksesta. Aikataulusta sopiminen yhdessä.

Vertaisarviointiin tutustuminen aloitetaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, mieluiten jo ensimmäisen viikon aikana. Ohjaaja antaa opiskelijoille ohjausta vertaisarvioinnin toteuttamisesta opiskelijamoduulissa ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa aikataulusta. Vertaisarviointi tapahtuu koko ryhmän kesken harjoittelun puolivälissä. Koko vertaisarviointiprosessi käydään suullisesti läpi ja opiskelijoille annetaan kirjallinen ohjeistus, sekä vastataan heränneisiin kysymyksiin. Opiskelijoita kannustetaan aktiivisuuteen ja motivoidaan käyttämään vertaisarviointia ammatillisen kehittymisen välineenä.

2. Vertaisten havainnointi työvuorojen aikana. Oman työskentelyn reflektointi.

Opiskelijat aloittavat harjoittelun ja refleктоivat työskentelyn ohessa omaa toimintaansa. Itsereflektoinnin lisäksi opiskelijat havainnoivat toisten opiskelijamoduulissa olevien opiskelijoiden toimintaa harjoitteluympäristössä. Halutessaan opiskelijat voivat havainnointivaiheessa tehdä muistiinpanoja itsestään ja toisista

opiskelijoista. Havainnointivaihe kestää vertaisarviointitilanteeseen, eli noin harjoittelun puoliväliin asti.

3. Kirjalliset muistiinpanot ryhmänjäsenistä. Muistiinpanot annetaan ohjaajalle nimettöminä vertaisarviointitilanteen alussa.

Ennen vertaisarviointitilannetta opiskelijat keräävät havainnoimansa asiat toisistaan kirjallisiksi muistiinpanoiksi, jotka annetaan nimettöminä ohjaajalle vertaisarviointitilanteen alussa. Kirjallisissa muistiinpanoissa opiskelijat arvioivat toistensa vahvuuksia ja kehittämiskohteita. Sisällöltään vertaisarvioinnin tulisi olla vertaisia monipuolisesti kehittävää ja kunnioittavaa.

4. Vertaisarviointitilanne, toteutetaan harjoittelurefleksion yhteydessä.

Ohjaaja jakaa kaikille opiskelijoille vertaisarviointipalautteen ja jokainen opiskelija arvioi saamaansa palautetta itserefleksion valossa. Vertaisarviointitilanteessa opiskelijat keskustelevalt rakentavasti saamastaan palautteesta ja pohtivat omia kehittämistarpeitaan.

5. Omien kehittämiskohteiden tunnistaminen ja nimeäminen.

Jokainen opiskelija pyrkii tunnistamaan ja nimeämään kehittämiskohteet itselleen. Kehittämiskohteet voivat tuottaa uusia tavoitteita loppuharjoittelua varten tai opiskelijat voivat hyödyntää niitä jatkossa itsensä ammatillisessa kehittämisessä.

6. Oman kehittymisen pohdinta.

Vertaisarviointitilanteen jälkeen opiskelijat pohtivat loppuharjoittelun aikana omaa kehittymistään ja mahdollisia uusia kehittämiskohteita. Loppuarvioinnissa voidaan hyödyntää vertaisarvioinnin tuloksia.

LIITE 4: Ohjeistus (ennen arviointia)

Ohjeistus**vertaisarvioinnista opiskelijamoduulissa**

Opiskelijamoduuliharjoittelussa korostuu opiskelijoiden välinen yhteistyö; *kokemusten jakaminen, tiedon tarjoaminen ja tuen antaminen.*

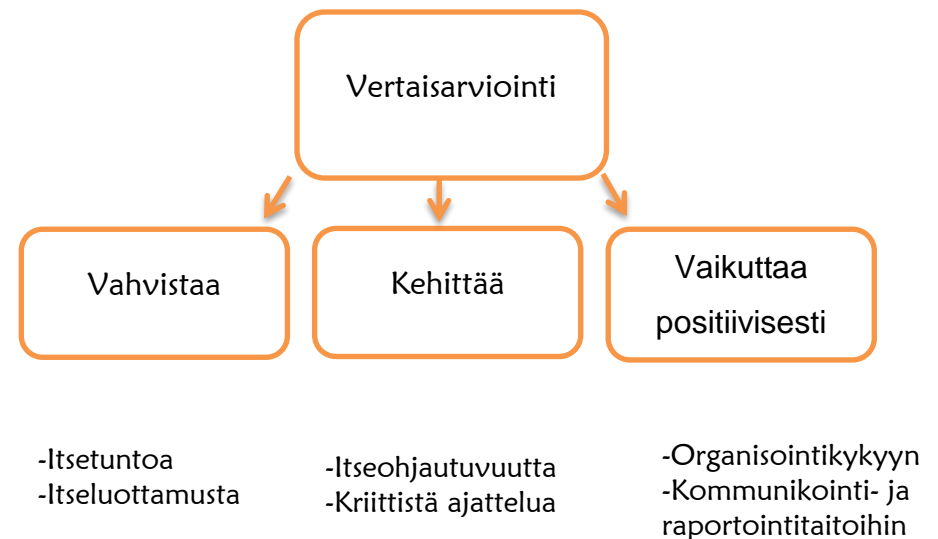
Opiskelijamoduuli on harjoitteluympäristö, jossa opitaan *yhdessä ja toinen toiselta.*

Vertaisarvioinnissa annetaan ja saadaan palautetta samanvertaisilta henkilöiltä. Arvioinnista saadulla palautteella pystytään kehittämään työyhteisön toimintaa ja sitä kautta parantamaan potilasturvallisuutta. Vertaisarviointimenetelmä pohjautuu tutkittuun tietoon ja on ammatillisuuden peruselementti. Arviointi perustuu vapaaehtoisuuteen ja palautteen antaminen tapahtuu yhteisesti sovittujen ohjeiden mukaan. Vertaisarvioinnin etuna ovat palautteen saamisen ja antamisen luontevuus ulkoiseen arviointiin verrattuna. Arviointi ja palautteen antaminen/saaminen tukevat ammatillista kasvua. Vertaispalaute

antaa mahdollisuuden oppimiseen toisilta työyhteisön jäseniltä sekä yksilöllisten työtapojen kehittämiseen ja monipuolistamiseen.

Rakentavan palautteen antaminen vertaisarvioinnissa ja oman ammatillisuuden edistäminen edellyttävät itsereflektiota. Itsearviointi on päivittäistä oman työskentelyn reflektointia ja perusteltujen päätösten tekemistä. Itsereflektiolla ja vertaisarvioinnilla yhdessä pystytään saamaan laajempi käsitys yksilön ja yhteisön kehittymistarpeista.

Arvioidessa vertaista tarvitaan taitoa lukea verbaalisia ja non-verbaalisia viestejä, jotta pystytään keskittymään olennaisiin kehittämistarpeisiin. Palautteen tulisi olla kunnioittavaa ja tasapainoista tuomitsevan sijaan.

Vertaisarviointi menetelmänä

1. Vertaisarviointimenetelmään tutustuminen ja siihen sitoutuminen, vertaisten valitseminen. Käytännön toteutuksen ohjaus. Aikataulutus.

2. Havainnointi ja muistiinpanojen tekeminen. Itsereflektio ja vertaisen arviointi.

3. Raportin kirjoittaminen.

4. Palautekeskustelu vertaisen kanssa.

5. Kehittämissuunnitelman tekeminen.

6. Arviointi. Kehittämissuunnitelman ja vertaisarvioinnin huomioon ottaminen loppuarvioinnissa. Palaute vertaisarvioinnin onnistumisesta.

LIITE 5: Ohjeistus (lopullinen)

Ohjeistus**vertaisarvioinnista opiskelijamoduulissa**

Opiskelijamoduuliharjoittelussa korostuu opiskelijoiden välinen yhteistyö; *kokemusten jakaminen, tiedon tarjoaminen ja tuen antaminen.*

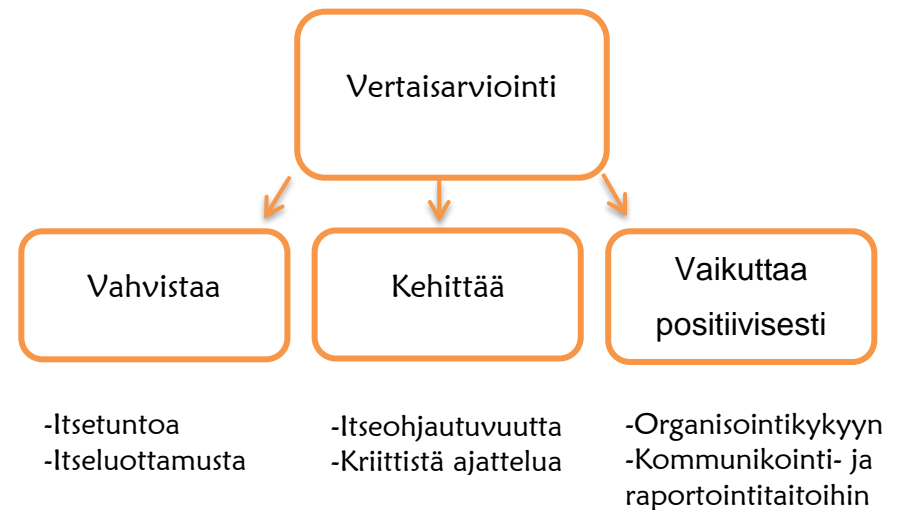
Opiskelijamoduuli on harjoitteluympäristö, jossa opitaan *yhdessä ja toinen toiselta.*

Vertaisarvioinnissa annetaan ja saadaan palautetta samanvertaisilta henkilöiltä. Arvioinnista saadulla palautteella pystytään kehittämään työntekijän sekä työyhteisön toimintaa ja näin ollen parantamaan potilasturvallisuutta. Vertaisarviointimenetelmä pohjautuu tutkittuun tietoon ja on ammatillisuuden peruselementti. Arviointi perustuu vapaaehtoisuuteen ja palautteen antaminen tapahtuu yhteisesti sovitujen ohjeiden mukaan. Vertaisarvioinnin etuna ovat palautteen saamisen ja antamisen luontevuus ulkoiseen arviointiin verrattuna. Arviointi ja palautteen antaminen/saaminen tukevat ammatillista kasvua. Vertaispalaute antaa mahdollisuuden oppimiseen toisilta

työyhteisön jäseniltä sekä yksilöllisten työtapojen kehittämiseen ja monipuolistamiseen.

Rakentavan palautteen antaminen vertaisarvioinnissa ja oman ammatillisuuden edistäminen edellyttävät itsereflektiota. Itsearviointi on päivittäistä oman työskentelyn reflektointia ja perusteltujen päätösten tekemistä. Itsereflektiolla ja vertaisarvioinnilla yhdessä pystytään saamaan laajempi käsitys yksilön ja yhteisön kehittymistarpeista.

Arvioidessa vertaista tarvitaan taitoa lukea verbaalisia ja non-verbaalisia viestejä, jotta pystytään keskittymään olennaisiin kehittämistarpeisiin. Palautteen tulisi olla kunnioittavaa.

Vertaisarviointi menetelmänä

- 1. Vertaisarviointiin tutustuminen ja siihen sitoutuminen.** Ohjaaja ohjaa käytännön toteutuksesta. Aikataulusta sopiminen yhdessä.
- 2. Vertaisten havainnointi** työvuorojen aikana. Oman työskentelyn reflektointi.
- 3. Kirjalliset muistiinpanot** ryhmän jäsenistä. Muistiinpanot annetaan ohjaajalle nimettömänä vertaisarviointitilanteen alussa.
- 4. Vertaisarviointitilanne,** toteutetaan harjoittelurefleksion yhteydessä.
- 5. Omien kehittämiskohteiden tunnistaminen** ja nimeäminen.
- 6. Oman kehittymisen pohdinta.**